

6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU (TTK) M. 342'YE GÖRE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARININ ANONİM ŞİRKETE AYNI SERMAYE OLARAK KONULMASI

Dr. Seniha DAL*

ÖZET

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişin yaşandığı içinde bulunduğumuz yüzyılda ekonomik değer, maddi sermayeden daha çok fikri sermaye ile ifade edilmektedir. Ticari sınırların gün geçtikçe ortadan kalktığı ve teknolojinin inanılmaz hızla geliştiği küresel dünya sisteminde fikri sermaye sahipliği, uluslar arası alanda rekabet gücünün belirlenmesinde önemli bir araç haline gelmiştir. Bu çerçevede, fikri sermaye sahipliği, şirketlerin doğrudan değerini artıran önemli bir sermaye unsurudur. Bu çalışmanın konusu 6102 sayılı yeni TTK'ya göre anonim şirketlere aynı sermaye olarak taahhüt edilecek fikri mülkiyet haklarıdır. Çalışmada yeni TTK'ya göre anonim şirketlere getirilecek aynı sermayenin konusu ve özelliklerine yer verilerek aynı sermaye olarak taahhüt edilecek fikri mülkiyet hakları m. 342 ışığında ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu, Anonim şirket, Aynı sermaye, Fikri mülkiyet hakları.

ABSTRACT

In due course of transformation of industrial society into information society that taking place within present century, the economic asset is being identified as intellectual capital rather than a tangible capital. Possession of intellectual capital in the global world system in which the technology incredibly has made progress and by the time those trade walls have been diminished, turned out to be significant instrument that sets the global competitiveness rules. In this context, possession of intellectual capital is one of the most important component that directly raises the value of the companies. The main theme of this study is: allocating the intellectual property rights as capital in kind to joint stock company for capital subscription under the new TCC number 6102. In this study; having focused on the types and characteristics of capital in kind which have been incorporated into TCC, the intellectual property rights those were allocated as capital in kind for joint stock company will be evaluated in the light of article 342.

Keywords: New Turkish Commercial Code Number 6102, Joint stock company, Capital in kind, Intellectual property rights.

^H Hakem denetiminden geçmiştir.

* Marmara Üniversitesi İİBF İngilizce İşletme Bölümü

I- GİRİŞ

Anonim şirketlere hakim olan sermayenin korunması ve sınırlı sorumluluk ilkelininin varlığı, bu şirketlere konulacak olan sermayenin türü bakımından önemlidir. Anonim şirketlere hem nakdi hem de aynı sermaye taahhüdü mümkündür. Aynı sermaye olarak konulabilecek değerlerin başlıcaları, taşınır mallar, taşınmaz mallar, ticari işletme ve haklardır. Aynı sermaye olarak konulabilecek başlıca hakları da alacak hakları, aynı haklar ve fikri mülkiyet hakları olarak ifade edebiliriz. Sınai toplumundan bilgi toplumuna geçişin yaşandığı içinde bulunduğumuz yüzyılda fikri mülkiyet hakları, sermaye değeri olarak ayrı bir önem arz etmektedir. Nitekim günümüz dünyasında gayrimenkul, makine vb. maddi sermaye türlerinden daha çok, insan aklının ve zekasının yarattığı gayri maddi mallar sermaye olarak değer kazandığından marka, patent, tasarım vb. pek çok gayri maddi mallar şirketlerin en değerli varlıkları arasındadır. Bu çalışmada anonim şirkete aynı sermaye olarak konulabilecek fikri mülkiyet hakları ele alınacaktır. 6102 sayılı yeni TTK'da konuya ilişkin genel hüküm niteliğinde m. 127 ve özel hüküm niteliğinde m. 342 olmak üzere iki temel hüküm bulunmaktadır. Biz çalışmamızda esas olarak m. 342 hükmü ile birlikte konuyla ilgili diğer hükümlere yer vereceğiz.

II-AYNİ SERMAYE VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI KAVRAMI

A-Aynı Sermaye Kavramı, Konusu ve Özellikleri

1. Aynı Sermaye Kavramı

Anonim şirketlere sermaye olarak nakit yani para konulabileceği gibi para dışındaki değerlerinde konulması mümkündür. Bir başka deyişle, anonim şirketlere emek ve ticari itibar hariç¹, para, taşınır ve taşınmaz mallar, ekonomik değer içeren her türlü haklar, kıymetli evrak, ticari işletme ve şirket payları sermaye olarak getirilebilir². Aynı sermaye kavramı sermaye olarak paradan başka getirilen her türlü ekonomik değeri ifade eder³. Ayın, mal, eşya anlamına gelmekle birlikte hukukumuzda ayın sermaye

¹Ticaret şirketlerine emek ve ticari itibarın sermaye olarak konulabileceği genel hüküm olarak hem yeni TTK m. 127'de hem de mülga TTK m. 139'da düzenlenmiştir. Ancak emek ve ticari itibarın anonim şirketlerde sermaye olarak konulamayacağına ilişkin özel bir hüküm mülga TTK'da bulunmadığından konu öğretilerde ele alınmıştır. Öğretilerde emek ve ticari itibarın anonim şirketlere sermaye olarak getirilemeyeceği konusunda görüş birliği vardır. **Oğuz İMREGÜN**, Anonim Ortaklıklar, Yasa Yayıncılık, İstanbul, 1989, s. 26.; **Hasan PULAŞLI**, Şirketler Hukuku, Karahan Kitapevi, Adana, Ocak 2011, s. 65-66. Doktrindeki bu görüş, yeni TTK m. 342 ile kanun hükmü haline getirilmiştir. Anılan hüküm uyarınca, "...hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar....." sermaye olarak konulamaz.

²İstisnai olarak bazı anonim şirketlere yalnızca nakit sermaye taahhüt edilebilir. Örneğin, banka ve sigorta ortaklıkları. Detaylı bilgi için bkz. **Erdoğan MOROĞLU**, Anonim Ortaklıklarda Esas Sermaye Artırımı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, Şubat 2003, s. 49.

³Biz çalışmamızda anonim şirkete sermaye olarak getirilen ve paradan başka her türlü ekonomik değeri ifade eden "aynı sermaye" terimini kanuni terim olması nedeniyle kullanacağız. Öğretilerde, paradan başka ekonomik değerlerin anonim şirketlere sermaye olarak getirilmesi halinde bu değerlerin "aynı sermaye" olarak nitelendirilmesi eleştirilmiştir. Esasen ayın, mal, eşya anlamındadır. Dar anlamda eşya kavramı taşınır ve taşınmaz eşyaları ifade etmektedir. Fakat "aynı" nitelendirmesi ile "ayın" ya da "eşya" üzerinde söz konusu olan mutlak hakların yanında gayri maddi mallar üzerindeki mutlak hakları da kapsar şekilde kullanılmaktadır. Yani aynı hakların kastedildiği "aynı sermaye" ifadesi kanunda kullanıldığı bütün hallerde, nakitten başka tüm malvarlığı değerlerine karşılık kullanıldığı bu nedenle de "aynı sermaye" yerine "nakit dışı sermaye" ya da "paradan başka sermaye" terimlerinin kullanılmasının hukuk tek-

dendiği zaman bunlardan başka maddi olmayan mallarla birlikte hakları da kapsadığı kabul edilmektedir⁴. Haklara örnek olarak fikri mülkiyet haklarını, alacak hakkını ve sınırlı aynı hakları verebiliriz.

2. Aynı Sermayenin Konusu

6102 sayılı yeni TTK m. 127 ve 6762 sayılı mülga TTK m. 139'da ticaret şirketlerine nelerin sermaye olarak getirilebileceği düzenlenmiştir⁵. Her iki hükümde de sermaye olarak getirilecek değerleri nakit, aynı sermaye, emek ve ticari itibar ve ticari işletme başlıkları altında toplamak mümkündür. Yeni TTK m. 127/1'de nelerin ticaret şirketlerine sermaye olarak getirilebileceği açıkça düzenlenmiştir. Anılan hüküm uyarınca sermaye olarak konabilecek değerler şunlardır;

- a) Para, alacak, kıymetli evrak ve sermaye şirketlerine ait paylar;
- b) Fikri mülkiyet hakları;
- c) Taşınır ve her çeşit taşınmaz;
- d) Taşınır ve taşınmazların faydalanma ve kullanma hakları;
- e) Kişisel emek;
- f) Ticari itibar;
- g) Ticari işletmeler;
- h) Haklı olarak kullanılan devredilebilir sanal ortamlar, alanlar, adlar ve işaretler gibi değerler;
- i) Maden ruhsatnameleri ve bunun gibi ekonomik değeri olan diğer haklar;
- j) Devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer.

Yukarıda sayılan bu değerlerden biri ya da bir kaçını birlikte ticaret şirketlerine sermaye olarak getirilebilir. Mülga TTK m. 139 ile yeni TTK m. 127 karşılaştırıldığında yeni TTK'daki farklılık "sermaye şirketlerine ait paylar⁶" ve "haklı olarak kullanılan devredilebilir elektronik ortamlar, alanlar, adlar ve işaretler gibi değer-

niği açısından daha doğru olduğu dile getirilmiştir. **Fatih ARICI**, Alacak Hakkının Anonim Ortaklığa Sermaye Olarak Taahhüdü, Beta Yayınları, İstanbul, 2003, s. 24 vd.; **Erdoğan MOROĞLU**, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarısı Taslağı Değerlendirme ve Öneriler (Tasarı), Türkiye Barolar Birliği, 4. Bası, Ankara 2006, s. 148.; Belirtmek gerekir ki, yeni TTK m. 342'nin kenar başlığı aynı sermaye olarak düzenlenmiş ise de m. 339/2-e'de "paradan başka sermaye olarak konan haklar ve ayınlar" ifadesine de yer vermiştir.

⁴ **PULAŞLI**, s. 61.

⁵ 6762 sayılı mülga TTK m. 139'a göre, ticaret şirketlerine sermaye olarak;

- 1-Para, alacak, kıymetli evrak ve menkul şeyler;
- 2-İmtiyaz ve ihtira beratları alameti farika ruhsatnameleri gibi sınai haklar;
- 3-Her nevi gayrimenkuller;
- 4-Menkul ve gayrimenkullerin faydalanma ve kullanma hakları;
- 5-Şahsi emek;
- 6-Ticari itibar;
- 7-Ticari işletmeler;
- 8-Telif hakları, maden ruhsatnameleri gibi iktisadi değeri olan sair haklar konabilir.

⁶ **ARKAN**'a göre, bu ifadenin ayrıca belirtilmesine gerek yoktur. Zira, "devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer" kapsamında yer almaktadır. Bkz. **Sabih ARKAN**, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Konferans, Bildiriler-Tartışmalar (TTK Tasarısı), 13-14 Mayıs 2005, **BATİDER** Yayınları, Ankara, s. 49.

ler”in ve “devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer”in eklendiği görülmektedir. TTK m. 127’de sayılan bu değerleri dikkate aldığımızda Kanunun sermaye olarak konulabilecek değerler bakımından oldukça geniş bir çerçeve çizdiği anlaşılmaktadır. Bir diğer ifadeyle, yeni TTK’daki bu düzenleme ile sermaye olarak getirilecek değerler bakımından “numerus clausus” yani sınırlı sayma yönteminin geçerli olmadığı aşıkardır. Bu durum hükmün j. bendinde açıkça anlaşılmaktadır⁷.

Esasen 6102 sayılı yeni TTK m. 127’nin fikri mülkiyet haklarına ilişkin düzenleniş şekli, mülga TTK m. 139’dan farklı değildir. Mülga TTK m. 139’da farklı bentlerde düzenlenen “imtiyaz ve ihtira beratları, alamenti farika ruhsatnameleri gibi” ve “telif hakları” birleştirilerek yerine ucu açık bir kavram olan “fikri mülkiyet hakları” kavramı m. 127/1-b’de tek bende düzenlenmiştir. Yani kanun koyucu, sermaye olarak getirilecek fikri mülkiyet haklarını tek tek sayma yöntemini kullanmayarak, ekonomik ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda fikri mülkiyet hakları ifadesini genel bir kavram olarak düzenlemiştir⁸.

3. Aynı Sermayenin Özellikleri

Her ne kadar yeni TTK m. 127’de aynı sermaye olarak getirilecek değerlerde bir sınırlama yapılmamış ise de anonim şirkete aynı sermaye olarak konulabilecek değerlerin maddi edim, devredilebilme ve nakden değerlendirilebilme özelliğine sahip olması gereklidir.

Maddi edim özelliği; her şeyden önce aynı sermaye, bir malvarlıksal değere ya da en geniş anlamda bir maddi edime ilişkin olmalıdır. Doğrudan doğruya borçlunun malvarlığı ile yerine getirilmesi gereken maddi bir borcun konusunu ifade eden maddi edim, taşınır, taşınmaz eşya şeklinde maddi bir mal olabileceği gibi hak da olabilecektir. Maddi edim niteliğinde olmayan bedeni ya da fikri çalışma gücü ile yerine getirilebilen şahsi edimlerin anonim şirkete sermaye olarak getirilmesi mümkün değildir. Aynı sermayenin maddi edim özelliğine sahip olmasının bir başka sonucu da olumsuz edimlerinde anonim şirkete sermaye olarak taahhüdünün hukuken imkansız olmasıdır⁹. Anonim şirkete getirilmesi taahhüt edilen aynı sermayenin konusu, bir malvarlığı hakkının tamamen devri olabileceği gibi söz konusu hakkın içeriğindeki bazı yetkilerin bağımsızlaştırılarak ayrı bir hak olarak devri de mümkündür. Ö halde bir taşınmaz anonim şirkete sermaye olarak getirilebileceği gibi bir taşınmaz üzerinde tesis edilen irtifak hakkının da anonim şirkete sermaye olarak getirilmesi mümkündür. Nitekim yeni TTK m. 127/1-d’de “taşınır ve taşınmazların faydalanma ve kullanma hakları”nın sermaye olarak taahhüdü düzenlenmiştir. Aynı şekilde yeni TTK m. 131/2’de de bütün malvarlığı unsurları açısından malvarlığı unsurunun tamamen devrinin taahhüt edilmeyeceğini dikkate alan kanun koyucu, bir karine getirmiştir. Buna göre, esas sözleşmede malvarlığı konusu üzerindeki hangi hakkın devrinin taahhüt edildiği açıkça belirtilmemiş ise, sermaye olarak konan ayınların mülkiyetinin şirkete ait ve hakların da şirkete devredilmiş olduğu kabul edilir¹⁰.

⁷ Esasen mülga TTK m. 139’un ikinci bendindeki, “imtiyaz ve ihtira beratlarının ve alamenti farika ruhsatnameleri gibi sınav hakları” ifadesindeki “gibi” kelimesinden ve sekizinci bentteki “iktisadi değeri olan sair haklar” ibaresindeki “sair” sözcüğünden dolayı halihazırda da ticaret şirketlerine konulacak aynı sermaye türlerinde bir sınırlama olmadığı öğretilde de kabul edilmektedir. **ARICI**, s. 12.

⁸ Bkz. m. 342’nin gerekçesi.

⁹ **Fikret EREN**, Borçlar Hukuku, Beta Yayınları, 8. Bası, İstanbul, 2003, s. 99.; **Turgut AKINTÜRK**, Borçlar Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul, 2011, s. 12.

¹⁰ Detaylı bilgi için bkz. **ARICI**, s. 14-21.

¹¹ **ARICI**, s. 16.

Devredilebilme özelliği; aynı sermayenin maddi edim niteliğine sahip olması yanında ayrıca devredilebilir nitelikte de olması gereklidir. Esasen aynı sermaye taahhüdünde bulunan pay sahibi, taahhüdü ile taahhüde konu malvarlığı değerini anonim şirkete devri borcunu üstlendiğinden bu malvarlığı unsuru devredilebilir nitelikte olmalıdır¹². Devredilebilme özelliğine sahip olmayan sermaye taahhütlerinin ifası da mümkün olmayacağından anonim şirket tüzel kişiliğinin malvarlığına intikal etmesi mümkün olmayacaktır. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi devredilebilme özelliği m. 127/1-j'de de açıkça ifade edilmiştir. Devredilebilme özelliğinin ayrıca düzenlenmesinin nedeni, devredilemeyen malvarlığı haklarının da bulunmasıdır. Devredilemeyen aynı sermayenin anonim şirketlere sermaye olarak konulması söz konusu olmayacağı gibi devredilebilen bir aynı sermaye unsurunun üzerinde devir engelinin bulunması halinde de anonim şirkete sermaye olarak taahhüdü de söz konusu değildir¹³. Keza, devredilebilme kabiliyetine sahip olmayan intifa hakkı da aynı sermaye olarak taahhüt edilemez. Fakat intifa hakkının kullanılmasının devri mümkündür. Meğer ki, intifa hakkını tesis eden sözleşmede aksi kararlaştırılmış bulunsun ya da sözleşmeden intifa hakkının bizzat hak sahibince kullanılması gerektiği sonucuna varılsın¹⁴. Belirtmek gerekir ki, bu hakların sermaye olarak getirilebilmesi için ilgili sicillere kaydedilmiş olmaları ve diğer özellikleri de taşıması gerekir.

Nakden değerlendirilebilme özelliği; aynı sermayenin bu özelliği, anonim şirket sermayesinin belirli ve paylara bölünmüş olması ve nakden ifade edilmiş olması zorunluluğu ile doğrudan ilgilidir¹⁵. Yeni TTK m. 341 uyarınca, esas sermayenin tamamı kurucular tarafından taahhüt olunmalıdır. Esas sermayenin tamamının taahhüt edilebilmesi için şirkete sermaye olarak getirilecek ayınların bulunması halinde bunların nakden değerlendirilmesi gereklidir. Nitekim m. 339/2-e'de de açıkça ifade edildiği üzere, paradan başka sermaye olarak konan haklar ve ayınların bulunması halinde bunların değerleri ile birlikte bunlara karşılık verilecek payların miktarı esas sözleşmede bulunması gereken zorunlu unsurlardandır. Bu nedenle geçerli bir esas sözleşmenin hazırlanabilmesi için aynı sermayeye değer biçilmesi ve biçilen miktarında bilinmesi zorunludur. Aynı şekilde TTK m. 127/1-j bendine göre de aynı sermayenin nakden değerlendirilebilmesi gereklidir. İlgili hükümler birlikte değerlendirildiğinde anonim şirketlere taahhüt edilecek aynı sermayenin nakden değerlendirilebilir olması gerekmektedir. Bu nedenle, nakden değerlendirilmesinde güçlük bulunan ya da mümkün olmayan sermaye değerleri, malvarlığı niteliğini taşıyabilir, anonim şirkete sermaye olarak taahhüt edilemezler¹⁶.

¹² ARICI, s. 22.

¹³ Örneğin, 818 sayılı Borçlar Kanunu m. 162/1 uyarınca, alacak hakkı devredilebilir nitelikte olmasına rağmen bazen işin niteliği ve kanun gereği alacağın devri mümkün olmayacağı gibi bazen de sözleşme ile bir alacak hakkının devrinin yasaklanmış olması mümkündür. Bu halde alacak hakkı bir malvarlıksal değer içermesine rağmen devredilemeyeceğinden sermaye olarak taahhüt edilmesi mümkün değildir. Detaylı bilgi için bkz. **Ahmet M. KILIÇOĞLU**, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, Turhan Kitabevi, Ankara, 2007, s. 598-600.

¹⁴ **Burak ÖZEN**, Türk Medeni Hukukunda Eşya Üzerinde İntifa Hakkı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2008, s. 295.

¹⁵ **İMREGÜN**, s. 25-26.

¹⁶ ARICI, s. 23.

B- “Fikri Mülkiyet Hakları” Kavramı

En geniş anlamıyla fikri mülkiyet hakları, sanayi, bilim, edebiyat ve diğer sanat alanlarında, zihinsel faaliyetlerin sonucunda üretilen fikir ürünlerini koruyan yasal haklardır. Bir başka deyişle, fikri mülkiyet hakları, fikir ürünleri üzerindeki hakları ifade eder. Fakat fikri mülkiyet haklarına konu olan fikri ürünleri ifade etmek amacıyla kullanılan terim açısından literatürde bir fikir birliği bulunmamaktadır. “Fikri haklar”, “fikri mülkiyet”, “fikri ve sınai mülkiyet” ve “fikri, sınai ve ticari mülkiyet” terimleri aynı anlamda kullanılmaktadır. Bu terimler, insan aklının yaratıcılığı sonucunda ortaya çıkan ilmi ve edebi alandaki fikri ürünler ile birlikte sanayide de insan aklının yarattığı her türlü fikir ürünlerini içine alan genel terimlerdir¹⁷. Her ne kadar anılan terim açısından bir fikir birliği bulunmamakla birlikte bugün uluslar arası literatürde kabul edilen terminoloji “fikri mülkiyet (intellectual property)” terimidir¹⁸. Dünya Fikri Haklar teşkilatı (WIPO, World Intellectual Property Organization), “fikri mülkiyet (intellectual property)” terimini tüm fikri ürünleri içine alan şemsiye bir kavram olarak kullanmakta ve bu kavramı konularına göre sınai haklar “industrial property” ve eser sahibinin hakları “copyright” olmak üzere iki alt başlık altında değerlendirmektedir¹⁹. Fikri mülkiyet hakkı kavramının şemsiye kavram olarak kullanılması, bu kavramın içerdiği fikri ürünlerin sınıflandırılmasına engel teşkil etmemektedir²⁰. Nitekim ülkemiz hukukunda da fikri mülkiyet mevzuatı, fikri ürünün konusuna göre düzenlenmiştir. Fikir ve sanat eserleri ya da yaygın olarak kullanılan terimiyle “telif hakları” yalnızca fikir ve sanat eserleri üzerindeki hakları ele almaktadır²¹. Bunlar dışında kalan fikri ürünler (markalar, patentler, faydalı modeller, coğrafi işaretler vb.) sınai hak başlığı altında değerlendirilir. Belirtmek gerekir ki, sınai mülkiyet haklarının tamamı fikri ürün niteliğinde değildir. Sınai haklarda kendi içinde ikiye ayrılır. Patent, endüstriyel tasarım vb. gibi sınai haklar fikri ürün niteliğinde olmakla birlikte marka, ticaret unvanı, coğrafi işaretler, işletme adları ayırt edici ad ve işaret niteliğindedirler²².

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi fikri mülkiyet hakları kavramı, her türlü fikri ürün üzerindeki hakkı ifade eden üst bir kavramdır. 6102 sayılı yeni TTK’da hem madde 127’de hem de m. 342’de fikri mülkiyet hakları terimi kullanılmıştır. Fikri mülkiyet haklarına konu olan fikri ürünlerin neler olduğuna kanun metninde yer verilmemekle birlikte m. 127’nin gerekçesine baktığımızda, kanun koyucunun fikri mülkiyet hakları kavramı ile ne ifade etmek istediği anlaşılmaktadır. Yeni TTK’ya göre, fikri mülkiyet hakları kavramı geniş bir kavramdır. Şöyle ki, 6762 sayılı Kanun m. 139’da

¹⁷ Hukuk literatüründe sıklıkla kullanılan bu kavramlarla ifade edilmek istenen fikir ürünleri üzerindeki hak sahipliğidir. **Saibe OKTAY ÖZDEMİR**, Fikri Nitelikteki Sınai Değerler Üzerindeki Haklar ile Bunlara İlişkin Verilen Lisansın Hukuki Niteliği, Prof. Dr. Ergun Özsunay’a Armağan, İstanbul 2004, s. 571.

¹⁸ “Intellectual Property” terimi, patent, marka, faydalı model, tasarım, fikir ve sanat eserleri vb. fikri ürünlerin tamamını kapsar nitelikte kabul edilerek, “fikri mülkiyet” adı altında Türkçeye çevrilmiştir. Bkz. **Ünal TEKİNALP**, Fikri Mülkiyet Hukuku (Fikri Mülkiyet), Arkan Yayınları, İstanbul, Aralık 2005, s. 1-2.

¹⁹ T. C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Fikri Haklar Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT, Ankara 2000, s. 5.; **Sami KARAHAN/Cahit SULUK/Tahir SARAC/Temel NAL**, Fikri Mülkiyet Hukukunun Esasları, Seçkin Yayınları, Ankara, 2012, s. 1-2.; **TEKİNALP**, Fikri Mülkiyet, s. 3-4.

²⁰ **TEKİNALP**, Fikri Mülkiyet, s. 4.

²¹ Bu çalışmada, “telif hakları” terimi fikir ve sanat eserleri üzerindeki hakları ifade etmek için kullanılmıştır.

²² **TEKİNALP**, Fikri Mülkiyet, s. 20.; **Adem ASLAN**, Türk ve AB Hukukunda Fikri Mülkiyet Haklarının Tükenmesi, Beta Yayınları, İstanbul, 2004, s. 6.

“ihtira beratları”, “alameti farika ruhsatnameleri” gibi sınai haklar, “telif hakları, ...” gibi iktisadi değeri olan sair haklar şeklindeki düzenleme, “TRIPS ve WIPO'nun kullandığı yeni terim olan ve fikir ve sanat eserleri ile bağlantılı haklardan başlayarak, markaları, tasarımları, patentleri, faydalı modelleri, bitki çeşitlerini, yani ıslahçı haklarını ve yarı iletkenlerin topografyalarına kadar çok geniş, ucu açık bir kavramı ifade eden “fikri mülkiyet” ile değiştirilmiştir²³”.

Esasen başlangıçta sadece marka, patent ve telif haklarını ifade etmek için kullanılan fikri mülkiyet kavramı zaman içerisinde bilim ve teknolojik gelişmelerin de etkisiyle yeni hak türlerine konu olmuş ve hala da olmaya devam etmektedir²⁴. Bugün gelinen noktada fikri mülkiyet hakları kavramının sadece telif haklarını, sınai mülkiyetin ise sadece patentleri, markaları ve endüstriyel tasarımları ifade ettiğini söylemek doğru olmayacaktır. Zira, teknoloji ilerledikçe anılan kavramın içeriğini kesin sınırlarla çizmek mümkün değildir. Söz konusu kavram giderek genişleme eğilimindedir²⁵. Bu eğilimi dikkate alan kanun koyucu fikri mülkiyet haklarının “numerus clausus” sınırlı sayı olduğuna ilişkin anlayışı kabul etmemiştir²⁶.

III- ANONİM ŞİRKETLERE AYNI SERMAYE OLARAK KONULABİLECEK FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI VE BU HAKLARIN KAZANILMASI

A-Aynı Sermaye Olarak Konulabilecek Fikri Mülkiyet Hakları

Giderek genişleme eğiliminde olan fikri mülkiyet hakları kavramını bugün için saymak gerekirse güzel sanat eserleri, musiki, ilim ve edebiyat eserleri ve sinema eserleri gibi fikir ve sanat ürünleri üzerindeki yetki ve menfaatleri kapsadığı gibi bunlar dışında kalan marka, patent, endüstriyel tasarım vb. tüm sınai haklar üzerindeki menfaat ve yetkileri de kapsadığını söyleyebiliriz²⁷. Kısaca fikri mülkiyet hakları, hem telif haklarına hem de sınai haklara konu olan fikri ürünlerin tamamını içermektedir. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) 'na göre, ilim ve edebiyat eserleri, musiki eserleri, güzel sanat eserleri, sinema eserleri, işlenme eserler ve derlemeler, veri tabloları ve bağlantılı haklar fikri mülkiyet haklarına konu olabileceklerdir. Sınai haklar başlığı altında fikri mülkiyet haklarına konu olabilecek fikri ürünler; patentler, faydalı modeller, tasarımlar, markalar, coğrafi işaretler, yeni bitki çeşitleri, entegre devre topografyaları, ticaret unvanları ve işletme adlarıdır²⁸.

²³ Bkz. m. 127'nin gerekçesi.

²⁴ **TEKİNALP**, Fikri Mülkiyet, s. 3; **ASLAN**, s. 36.

²⁵ **TEKİNALP**, Fikri Mülkiyet, s. 2-3. **KARAHAN/SULUK/SARAÇ/NAL**, s. 1.; **ASLAN**, s. 36-37.

²⁶ Bu durum ticari davaları düzenleyen m. 4'ün gerekçesinde “ (d) bendinde, TRIPS ile WIPO anlayışına ve dünya literatüründeki gelişmeye uygun olarak “Fikri mülkiyet hukuku” ibaresine yer verilmiş; ayrıca bu alanın dallarının adını sayma yöntemi terk edilerek, hükmün kapsamı genişletilmiştir. Çünkü, kavram TRIPS ile WIPO'nun terminolojisine uygun olarak inter alia fikir ve sanat eserlerine, markalara, patentlere, faydalı modellere, endüstriyel tasarımlara, coğrafi ad ve işaretlere, bitki çeşitleri ve ıslah haklarına, elektronik devrelerin topografyalarına, açıklanmamış bilgilere ilişkin mevzuatı ifade etmektedir.” şeklinde dile getirilmiştir.; **TEKİNALP**'e göre de, fikri mülkiyet hakkının “numerus clausus” olduğuna ilişkin anlayış etkisini yitirmiştir. Bkz. **TEKİNALP**, Fikri Mülkiyet, s. 4-5.

²⁷ **TEKİNALP**, Fikri Mülkiyet, s. 2-3.; **KARAHAN/SULUK/SARAÇ/NAL**, s. 1; **Mustafa ATEŞ**, Fikir ve Sanat Eserleri Üzerindeki Hakların Kapsamı ve Sınırlandırılması (Fikir ve Sanat Eserleri), Seçkin Yayınları, Ankara, 2003, s. 93;

²⁸ İnternetin yaygın kullanımı sonucunda ekonomik değer kazanan internet alan adları, hukuki nitelik olarak başlangıçta fikri mülkiyet hukukundaki ayırt edici işaret ya da tanıtmaya aracı kapsamında değerlendirilmekte ise de bugün gelinen nokta da internet alan adları kendine özgü bir

6102 sayılı yeni TTK m. 127 uyarınca, anılan fikri mülkiyet hakları ticaret şirketlerine sermaye olarak getirilebilir. Ancak sınai mülkiyet hakları sınıflandırması içinde yer alan ayırt edici ad ve işaret niteliğinde olan fakat tescil edilmedikleri için sınai haklara ilişkin özel yasal korumadan yararlanamayan tescilsiz markalar, ticaret unvanları, işletme adları, coğrafi adlar ve işaretler vb. fikri mülkiyet haklarının yeni TTK'ya göre anonim şirketlere sermaye olarak getirilmesi mümkün müdür? Bu sorunun cevabı m. 342'nin gerekçesinde bulunmaktadır. Anılan hükümdeki, "*fikri mülkiyet hakları ibaresi, fikir ve sanat eserlerini, bağlantılı hakları, markaları, tasarımları, patentleri, coğrafi işaretleri, tescil edilmemiş haklar ile bilgileri, bitki geliştirilmesini, yani ıslahçı haklarını, yarı iletkenlerin topografyalarını kapsayacak şekilde geniş anlaşılmalıdır...*" açıklaması ile kanun koyucunun üst başlık olan fikri mülkiyet hakları kavramına herhangi bir sınırlama getirmediği anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle, her ne kadar hükmün ifadesinde yer verilmemişse de gerekçesinde belirtildiği gibi "*tescil edilmemiş haklar ile bilgileri*" ifadesinden anlaşılacağı üzere tescilsiz sınai mülkiyet haklarının da anonim şirketlere aynı sermaye olarak getirilebilmesi mümkündür²⁹. Bu sebeple, 6762 sayılı mülga TTK'da anonim şirkete sermaye olarak getirilemeyen tescil edilmemiş bir marka, işletme adı, ticaret unvanı, buluş vb. fikri ürünlerin yeni TTK'ya göre sermaye olarak getirilebileceği kanaatindeyiz. Tescil edilmemiş haklar dışında gerekçede belirtilen "*bilgiler*³⁰" ifadesi dolayısıyla da halihazırda ülkemiz³² hukukunda özel olarak korunmadıklarından tescil edilmeyen ticari sır³¹, know-how³² ve müşteri

hak niteliğine kavuşmuştur. Nitekim internet alan adlarını düzenleyen yönetmelikte fikri mülkiyet kavramına yer verilmediği gibi TTK m. 342'nin ifadesinde de "*.... fikri mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dahil*" denilerek sanal ortamlar ayrıca belirtilmiştir. Bu nedenle bu çalışmada alan adları fikri mülkiyet hakları içerisinde değerlendirilmemiştir Detaylı bilgi için bkz. **Seniha DAL**, Türk Hukukunda İnternet Alan Adları (Domain Names) Ve Bu Alandaki Son Gelişmeler, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Yıl 2010, Cilt XXVIII, Sayı I, s. 485 vd.

²⁹ M. 342 hükmü anonim şirketlere ilişkin özel bir hüküm olduğundan ve genel hüküm m. 127/1-b'nin gerekçesinde de konuya ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmadığından tescilsiz fikri mülkiyet haklarının kollektif, komandit ve kooperatiflere sermaye olarak getirilemeyeceği kanaatindeyiz. Limited şirketler ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin ilgili hükümleri m. 342'ye atıf yapıldığından bu şirketlere söz konusu fikri mülkiyet haklarının sermaye olarak getirilmesi mümkündür.

³⁰ Bu terim ile kanun koyucunun neyi kastettiğini kesin olarak söylemek pek mümkün olmakla birlikte doğrudan know-how'ı işaret ettiğini de söyleyemeyiz. Zira, fikri mülkiyet literatüründe know-how ifadesinin karşılığı olarak tescil edilmemiş bilgiler yerine açıklanmamış bilgiler ifadesi yaygın olarak kullanılmaktadır. Her ne kadar yasada açıklık bulunmasa da nakden değerlendirilebilen ve devredilebilen ticari sır ve know-how'ın bu ifade kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

³¹ Ülkemiz fikri mülkiyet hukukunda özel olarak korunmayan ticari sırlar, bazı hallerde şirket için çok önemli olabilmektedir. Tescilli bir koruma hakkına sahip olmayan bilgilerin korunması ancak ticari sır ile mümkündür. Bazı durumlarda bir şirketin ticari sırları o şirketin değerine önemli ölçüde değer katabilmektedir. Ekonomik değer içeren bir bilgiye sahip olan şirket dilerse bilgisini patent olarak tescil eder ve kamuya açıklar dilerse bilgiyi olabildiğince uzun süre gizli tutar ve sadece kendisi yararlanır. Örneğin, coca-cola'ya ilişkin ticari sır 1800 ün ortalarından bu güne kadar gizlenebilmiştir. **Cahit SULUK**, Yeni Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, Telif Hakları ve Korsanlıkla Mücadele, Hayat Yayınları, İstanbul 2004, s. 39-40.

³² Öğretide know-how kapsamında değerlendirilen bilgi ve deneyimlerin fikri mülkiyet hakkı olarak kabul edilip edilemeyeceği konusunda görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bir görüşe göre, know-how olarak kabul edilen bilgi ve deneyimlerin yalnızca fiili bir durum oluşturduğu bu nedenle de malvarlıksal bir hakkın konusu olamayacağından sermaye olarak taahhüdü söz

çevresi gibi unsurların da artık sermaye olarak getirilmesi mümkündür³³. Kısaca, tescil edilmemiş markalar, tasarımlar, açıklanmamış bilgiler, işletme adları vb. fikri mülkiyet hakları yeni düzenleme ile anonim şirkete sermaye olarak getirilebilecektir. Belirtmek gerekir ki, bu nitelikteki fikri mülkiyet haklarının anonim şirkete aynı sermaye olarak konulabilmesi için tescil dışındaki diğer şartları taşıyor olması gerekmektedir. Yani maddi edim niteliğinde olma, nakden değerlendirilebilme ve devredilebilme özelliklerine sahip olması şarttır. Bununla birlikte anılan özelliklere sahip yukarıda ifade edilen fikri mülkiyet haklarının tamamının anonim şirketlere sermaye olarak getirilmesi mümkün değildir. Kanun koyucu yeni TTK m. 342 hükmü ile ilk kez anonim şirketlere aynı sermaye olarak getirilecek değerlere ilişkin sınırlamalar getirmiştir. Bu sınırlamalara çalışmamızın bundan sonraki bölümünde yer verilecektir³⁴.

B- Fikri Mülkiyet Haklarının Kazanılması

Ülkemiz hukukuna göre, bir fikri ürün üzerinde fikri mülkiyet hakkının kazanılmasında fikri ürünün niteliğine göre iki temel sistem söz konusudur. Buna göre, telif hakları olarak ifade ettiğimiz fikir ve sanat eserleri üzerinde hak sahibi olmak için herhangi bir tescil şartı bulunmamaktadır. Sınai mülkiyet üzerinde hak sahibi olabilmek için ise tescil şarttır³⁵.

a. Tescil ile Fikri Mülkiyet Hakkının Kazanılması

Telif haklarından farklı olarak sınai haklar üzerinde hak sahipliği tescil ile kazanılır. Yani, sınai alandaki fikri ürünler üzerinde hak sahibi olabilmek tescil ile mümkündür. Tescil yok ise o fikri ürün üzerinde tasarrufta bulunulamaz. Bir başka deyişle, tescil bildirici değil kurucu etkiye sahiptir. Bir sınai hakkı ilk defa tescil ettirmiş olan kişi bu hakkını herkese karşı ileri sürebilir. Tescil, herhangi bir şeyin yazılı olarak resmi kurumlarca kayıt altına alınmasıdır. Tescilin sözlük anlamı bu olmakla birlikte hukukta tescil farklı anlam ifade etmektedir. Hukukta tescil, bir hakkın varlığının açıklanması için gerekli bir müessesedir. Yani bir hakkın kime ait olduğunu, hakkın kap-

konusu olamayacaktır. Bkz. **ARICI**, s. 19.; **Çiğdem KIRCA**, "Know-how Sözleşmesinin Hukuki Niteliği", Ali Bozer'e Armağan, Ankara, BTHAE, 1998, s. 249-251. Aksi görüşte olan **ARKAN**'a göre ise, know-how kapsamında değerlendirilebilen patenti alınmamış gizli buluşlar ve gizli bilgilerin, malvarlıksal bir değer içermesi halinde fikri mülkiyet hakkı olarak kabul edilebilecektir. **Sabih ARKAN**, Ticari İşletme Hukuku (Ticari İşletme), BTHAE, Ankara, 2011, s. 292, dñn. 2.; Ülkemiz hukukunda know-how özel yasal düzenleme ile korunmasa da m. 342'ye göre, aynı sermayeye ilişkin diğer özellikleri taşıması halinde anonim şirkete sermaye olarak taahhüt edilmesi mümkündür. Ancak, sermaye değerinin belirlenmesinde sorun yaşanabileceği kanaatindeyiz.

³³ Bkz. m. 342'nin gerekçesi.; **Hayrettin ÇAĞLAR**, Anonim Şirketlerde Aynı Sermayeye Değer Bıçılması", **BATİDER**, C.XXVI, S. 2, s. 40.

³⁴ Bkz. bölüm IV, B.

³⁵ Fikri mülkiyet hukukuyla ilgili mevzuat sahibi olan hemen hemen tüm ülkelerde fikri mülkiyet hakkının kazanılması, kullanılması ya da korunması tescil ya da tevdi vb. uygulamalara tabi tutulmuştur. Bu uygulamalar ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Örneğin, ABD'de bir eser üzerinde hak sahibi olmak için tescil şartına gerek yoksa da bir eserin ihlali halinde hukuk davası açılabilmesi için eserin dava açılmadan önce tescil edilmiş olması gereklidir. Konuya ilişkin detaylı bilgi için bkz. **Mustafa ATEŞ**, "Fikir ve Sanat Eserlerinde Tescil, Tevdi ve İşaret Koyma Gibi Formalitelerin Hukuki Mahiyeti (Tescil) " **Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, 2006, S. 3, s. 15 vd.

samı ve sınırlarının tespiti tescil müessesesi ile mümkündür³⁶. Marka, patent, tasarım, entegre devre topografyası, coğrafi işaretler ve yeni bitki çeşitleri tescilli sınai haklardır.

Ülkemizde tescile tabi olan sınai mülkiyet haklarının kayıtlarının tutulduğu Türk Patent Enstitüsü (TPE) nezdinde marka, patent, gizli patent, coğrafi işaret, tasarım ve entegre devre topografyaları sicili tutulmaktadır³⁷. İslahçı hakları tanımaya yetkili merci Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'dır. Bakanlık nezdinde, ıslahçı hakkı başvurusu ve hakkın tescili ile ilgili hususların kayıtlı olduğu ve kütük olarak ifade edilen sicil bulunmaktadır. Anılan sınai mülkiyet haklarının koruma altına alınabilmesi için ilgili kuruluşlara tescil edilmesi gereklidir³⁸. 6762 sayılı mülga TTK'ya göre, bu kuruluşlara tescil edilmeyen fikri mülkiyet haklarının anonim şirketlere aynı sermaye olarak taahhüt edilmesi mümkün değil idi. Ancak yeni TTK m. 342'nin gerekçesinde de açıkça belirtildiği üzere, tescile tabi sınai mülkiyet haklarının yanında tescil edilmemiş sınai mülkiyet haklarının da anonim şirketlere sermaye olarak getirilmesi mümkündür. Tescilsiz sınai mülkiyet haklarına örnek olarak marka, ticaret unvanı, işletme adı, know-how, ticari sır, müşteri çevresi verilebilir.

3- Tescilsiz Fikri Mülkiyet Hakkının Kazanılması

Fikri mülkiyet haklarının tescilsiz olarak kazanılması doğrudan doğruya telif haklarını çağrıştırmaktadır. Zira eser sahibi, eser üzerindeki fikri mülkiyet hakkını eseri yaratır yaratmaz kazanır. Bunun için herhangi bir tescil şartı aranmaz. Sınai mülkiyet haklarından farklı olarak telif haklarında kural, eser üzerinde hak sahibi olabilmek için herhangi bir kuruma tescilin zorunlu olmamasıdır. Ayrıca eserin aslının ya da kopyasının herhangi bir yere tevdi ve ibrazı ya da üzerindeki hakların kullanılabilmesi için herhangi bir kurum ya da merci tarafından ruhsata bağlanması da söz konusu değildir³⁹.

Ülkemiz hukukunda kural, telif haklarının tescilsiz iktisabı işe de bazı telif haklarında zorunlu olarak kayıt ve tescil uygulamaları söz konusudur⁴⁰. Belirtmek gerekir ki, telif haklarına konu esere ilişkin yapılan tescilin amacı, hak yaratmak değildir. Bir başka deyişle, tescili zorunlu olan bir eserin tescil edilmemiş olması, eser üzerindeki hakkın kazanılmasına ya da kaybedilmesine neden olmaz. Buradaki tescilin amacı, eserler üzerinde hakların ihlal edilmemesi, gerçek hak sahiplerinin belirlenmesinin ispatında kolaylık sağlanması, ve mali haklardan yararlanma yetkisinin takip edilebilmesidir⁴¹. Görüldüğü üzere, sınai haklardan farklı olarak telif haklarında tescilin işlevi asla hak ihdas etmek değildir. Bu tescilin amacı, eser sahibinin haklarının ispatında kolaylıktır. Yani sınai haklarda kurucu etkiye sahip olan tescil telif haklarında bildirici

³⁶ Fikri mülkiyet hukukunda tescilin fonksiyonuna ilişkin detaylı bilgi için bkz. **ATEŞ**, Tescil, s. 14.

³⁷ **TEKİNALP**, Fikri Mülkiyet, s. 44 vd.

³⁸ Ülkemiz hukukuna göre, tescil edilmeyen sınai mülkiyet hakları TTK'nın haksız rekabet hükümlerine göre korunmaktadır.

³⁹ **ATEŞ**, Tescil, s. 13 vd.

⁴⁰ 5846 sayılı FSEK m. 13'de değişiklik yapan 4630 sayılı Kanun m. 7 ile bazı telif haklarında tescil uygulaması düzenlenmiştir. Anılan hüküm uyarınca, sinema ve müzik eserleri ile yapımının haklarına konu olan komşu haklarda tescil zorunludur. Bu eserler dışında kalan eserler, zorunlu olmamakla birlikte sahiplerinin talebi üzerine kayıt ve tescil edilebilir. Kayda ve tescile ilişkin usul ve esaslar, Kültür Bakanlığı tarafından çıkarılan "Kayıt ve Tescil Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" ile düzenlenmiştir.

⁴¹ Eser sahibi kendi iradesiyle aynı amaçlar için eserini kayıt ve tescil altına alabilir. **ATEŞ**, Tescil, s. 21 vd.

etkiye sahiptir⁴². İster tescil edilmiş ister tescil edilmemiş olsun telif haklarının tamamı diğer unsurları da taşımak şartıyla anonim şirketlere sermaye olarak taahhüt edilebilecektir. Belirtmek gerekir ki, telif haklarında tescil şartının olmayışı çalışma konumuz açısından önemlidir. Çünkü aynı sermaye olarak taahhüt edilen eser üzerindeki mali haklar, ilgili sicile şerh olarak kaydedilemeyeceğinden üçüncü kişilere ileri sürme imkanı bulunamayacaktır. Bu durum sermaye olarak taahhüt edilen tescilsiz fikri mülkiyet hakları içinde söz konusudur. Bir başka deyişle, yeni TTK m. 128/2 hükmü uygulanamayacağından sermayenin taahhüdü ile tasarrufu arasındaki zamanda hak kaybı söz konusu olabilecektir.

IV- M. 342'YE GÖRE ANONİM ŞİRKETLERE AYNI SERMAYE OLARAK KONULACAK FİKRİ MÜLKİYET HAKLARININ TEMEL ÖZELLİKLERİ

6102 sayılı TTK, m. 127'de genel olarak fikri mülkiyet haklarının ticaret şirketlerine sermaye olarak konulabileceğini belirttiğinden sonra m. 342'de ise aynı sermaye olarak taahhüt edilecek fikri mülkiyet haklarının taşınması gereken özellikleri açıkça düzenlemiştir. Yeni TTK m. 127 genel hüküm niteliğindedir ve ticaret şirketlerin tamamına bünyelerine aykırı olmamak şartıyla uygulanabilecektir. Bu açıdan bakıldığında, ilgili madde metninde sayılan fikri mülkiyet haklarının tamamının anonim şirketlere sermaye olarak getirilebilmesi için anonim şirketlere ilişkin hükümlerde aksine bir düzenleme bulunmaması gerekir. Ancak konuyla ilgili olarak yeni TTK m. 342'de özel bir hüküm bulunmaktadır. Nitekim m. 127/2'de bu özel hüküm saklı tutulmuştur. Anılan bu hüküm uyarınca her türlü fikri mülkiyet hakkının anonim şirketlere aynı sermaye olarak konulacağını söylemek mümkün değildir. Eğer her türlü fikri mülkiyet hakları sermaye olarak getirilemeyecekse hangi tür fikri mülkiyet hakları sermaye olarak getirilebilir? Bu soruya cevap, anonim şirkete sermaye olarak taahhüt edilebilecek fikri mülkiyet haklarının temel özelliklerinin incelenmesi ile mümkündür. Bir diğer ifadeyle, fikri mülkiyet hakları ekonomik değer taşınmasına rağmen sadece m. 342'deki koşulları sağlayan fikri mülkiyet hakları aynı sermaye olabilecektir.

A- M. 342'ye Göre Fikri Mülkiyet Haklarının Taşınması Gereken Özellikleri

6102 sayılı yeni TTK m. 342 – (1) “*Üzerinde sınırlı aynı bir hak, haciz ve tedbir bulunmayan, nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikri mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dahil, malvarlığı unsurları aynı sermaye olarak konulabilir. Hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olamaz.*

“Aynı sermaye konulabilecek malvarlığı unsurları” kenar başlığını taşıyan bu hükme göre, anonim şirketlere, üzerlerinde sınırlı aynı bir hak, haciz ve tedbir bulunan, nakden değerlendirilemeyen ve devrolunamayan fikri mülkiyet haklarının sermaye olarak konulması mümkün değildir. Bir başka deyişle, anonim şirketlere fikri mülkiyet haklarının sermaye olarak konulabilmesi için devredilebilir nitelikte olması, nakden değerlendirilebilmesi ve her türlü sınırlandırmadan uzak olması zorunludur. Esasen m. 342'de dile getirilen devredilebilme ve nakden değerlendirilebilme özellikleri genel hüküm m. 127/1-j bendinin tekrarı niteliğindedir ve tüm ticaret şirketleri için geçerlidir. Bu nedenle de sadece fikri mülkiyet ya da sanal ortamlara ilişkin istisnai bir hüküm olarak değerlendirilmemelidir. Ancak üzerinde sınırlı aynı bir hak, haciz ve tedbir bu-

⁴² Eserlerin tescil ve tevdi edilmesi, eser üzerine bandrol ya da etiket yapıştırılması veya seri numarası konulması vb. işlemler ilke olarak, eser üzerinde hakkın kazanılması ya da kullanılmasını etkilemezler. **Mustafa ATEŞ**, Fikri Hukukta Eser, Turhan Kitapevi, Ankara, 2007, s. 107-108.

lunan fikri mülkiyet hakları anonim şirketlere sermaye olarak taahhüt edilemeyecektir⁴³. Hemen belirtelim ki, bu sınırlandırma “fikri mülkiyet hakları ve sanal ortamlara” ilişkin istisnai unsur niteliğinde değildir. Anonim şirketlere taahhüt edilecek diğer aynı sermayeler içinde geçerlidir. Hüküm “fikri mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dahil”, ifadesi ile bu haklara vurgu yapmış olsa da kanun koyucu, diğer aynı sermaye olabilecek değerleri tek tek saymayı tercih etmemiş bunun yerine “malvarlığı unsurları” ifadesini kullanmıştır.

1- Devredilebilme Özelliği

Aynı sermaye olarak taahhüt edilecek diğer sermaye türlerinde olduğu gibi fikri mülkiyet haklarının da devredilebilir nitelikte olması gerekmektedir⁴⁴. Kural olarak fikri mülkiyet hakları devredilebilir niteliktedirler⁴⁵. Kural bu olmakla beraber her türlü fikri mülkiyet hakkı devredilebilir nitelikte değildir. Fikri mülkiyet hakkının devri ile kastedilen fikri mülkiyet hakkı sahibinin onu, fikri mülkiyet hakkının yeni sahibi olacak bir başka gerçek ya da tüzel kişiye bırakmasıdır. Yani, hakkın devri söz konusu olduğunda hak, devreden malvarlığından çıkarak devralanın malvarlığına dahil olmaktadır. Yeni TTK bu düzenlemesi ile 6762 sayılı TTK’dan ayrılmaktadır. Zira, 6762 sayılı mülga TTK’da aynı sermayenin bu özelliği açıkça düzenlenmediğinden konuya ilişkin hükümlerden hareketle dolaylı olarak bu sonuca ulaşılmakta idi⁴⁶.

Sınai mülkiyet hakları açısından devredilebilme özelliğini dikkate aldığımızda bu özelliğe sahip olmayan coğrafi işaretlerin aynı sermaye olarak getirilmesi mümkün değildir. Coğrafi işaretler dışında, ticaret unvanını düzenleyen yeni TTK m. 49’a göre, bir ticaret unvanının, işletmeden bağımsız olarak anonim şirkete sermaye olarak getirilmesi mümkün müdür? Hükümün ifadesinden yola çıkarak diyebiliriz ki, ticaret unvanı, devir sözleşmesinin kapsamı dışında bırakılarak işletmeden bağımsız olarak devredilebilir. Zira ticaret unvanı gayri maddi mallar üzerindeki mutlak haklardandır. Dolayısıyla nakden değerlendirilebilir ve devredilebilir⁴⁷. Yeni TTK m. 53 uyarınca, tescil

⁴³ Sermayenin korunması ilkesine hizmet eden bu hüküm her ne kadar anonim şirketlere özgü ise de limited şirketler içinde m. 581’de aynı amaca hizmet eden bir hüküm bulunmaktadır. Ancak, anonim şirketlerle ilgili m. 342/2’de 128. maddeye atf yapılırken, aynı konuyu aynı şekilde limited şirketler için düzenleyen m. 581/2’de 127. maddeye atf yapılmıştır. Yapılan atfın m. 342 de olduğu gibi m. 128’e yapılması gerektiği kanaatindeyiz. Genel hüküm m. 127/1-j bendi tüm ticaret şirketleri için söz konusu iken m. 342 ve m. 581 sermaye şirketleri için özel olarak düzenlenmiştir. Aynı şekilde sermaye şirketi olan sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketi düzenleyen hükümlerden m. 565/2 ve m. 567’ye göre aynı sermayeye ilişkin m. 342 hükmü bu şirket içinde geçerlidir.

⁴⁴ Esasen ekonomik değer içeren bir gayri maddi mal, ancak devredilebilmesi halinde hukuk düzenince de kabul edilmiş olacaktır. Zira hukuki işlemler açısından devri kabil mal olarak bir değer taşır ve konusunu oluşturduğu hak üzerinde tasarruf yoluyla devredilebilir. Bkz. **Doruk UTKU**, Sınai Hakların Rehni, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009, s. 87.

⁴⁵ Hemen belirtelim ki, burada kastedilen devredilebilir olma koşulunu müstakilen devredilebilir olma şeklinde anlamak amaca aykırı olacaktır. Aksi halde ticari işletme ile birlikte şirkete sermaye olarak konulacak ticaret unvanının işletmeden ayrı olarak devri mümkün olmadığından, sermaye olarak konulamayacağını kabul etmek gerekir ki, bu da fikri mülkiyet hukukunun amacına aykırıdır. Bkz. **ÇAĞLAR**, s. 37.

⁴⁶ 6762 sayılı TTK’nın konumuzla ilgili hükümleri m. 140, 143/2, 285/2’dir.

⁴⁷ **Rıza AYHAN/Mehmet ÖZDAMAR/Hayrettin ÇAĞLAR**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Ticari İşletme Hukuku, Turhan Kitapevi, Ankara, 2011, s. 140-141. Yazarlara göre, ticaret unvanı hakkı sahibinin, bu hakkının bazı hallerde kullanamaması ya da

edilsin ya da edilmesin işletme adının da devri mümkündür. Ticaret unvanının farklı olarak işletme adı işletmeden bağımsız olarak devredilebilecektir. Bundan başka diğer sınai mülkiyet hakları özel yasal mevzuatları uyarınca devredilebilme özelliklerine sahiptirler. Bu bağlamda, marka⁴⁸, patent ve faydalı model, endüstriyel tasarım, entegre devre topografyaları, yeni bitki çeşitleri sermaye olarak devredilebilirler. Belirtmek gerekir ki, patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım hakkı sahibine mali nitelikte haklar sağladığı gibi manevi nitelikte de haklar sağlamaktadır. İşte bu fikri mülkiyet haklarının içerdiği manevi haklar devredilebilir nitelikte olmadıklarından anonim şirketlere sermaye olarak getirilemezler. Ayrıca, patent, faydalı model, yeni bitki çeşitleri ve entegre devre topografyası üzerinde başvuru hakkına sahip olan kişilerin, bu haklarını da anonim şirketlere aynı sermaye olarak taahhüt edebileceği kanaatindeyiz. Zira, buluş sahibi, patent başvurusu ya da patent üzerinde serbestçe tasarruf hakkına sahiptir.

Devredilebilme özelliğini telif hakları açısından değerlendirdiğimizde öncelikle belirtmek gerekir ki, telif haklarının yalnızca mali hakları devredilebilir niteliktedir. Zira, eserden ekonomik olarak yararlanma olanağı sağlayan mali haklar, malvarlığın bir parçası olduğundan devredilebilir niteliktedir. Kişiliğin bir parçası olan manevi haklar ise devredilemeyeceğinden bir anonim şirkete aynı sermaye olarak getirilecek olan telif hakları sadece mali haklardır⁴⁹. FSEK m. 20'ye göre, alenilemiş bir eserden eser sahibine münhasıran tanınan faydalanma hakkı, mali haklardan ibarettir. Eser üzerindeki mali hakların neler olduğu FSEK m. 21 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Anılan hükümler uyarınca, işleme hakkı, çoğaltma hakkı, yayma hakkı, temsil hakkı, işaretleme, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletim hakkı eser üzerindeki mali haklardır. Eser üzerindeki mali haklarda sınırlı sayı prensibi geçerli olduğundan bu mali haklar dışında başka mali haklar yaratılarak anonim şirkete sermaye olarak getirilemez. FSEK m. 20'ye göre, anılan mali haklar, birbirlerine bağlı bir hak olmadığından bunlardan biri ya da bir kaçı ya da bunların tamamı anonim şirketlere sermaye olarak getirilebilir⁵⁰. Bu bağlamda, bir anonim şirkete sermaye olarak hangi mali hak getirilmiş ise sadece o mali hak devredilmiş olacağından diğer mali hakların devri söz konusu değildir⁵¹. Devredilen mali hak üzerinde eser sahibinin hakkı sona erer⁵². Ay-

başkasına devretmekte tamamen serbest olmaması, ticaret unvanını bağımsız hak olmaktan çıkarmaz.; ARKAN'a göre de ticaret unvanının bazı hallerde işletmeden ayrı olarak devredilememesi gerekebilir. Eğer ticaret unvanı belli bir ticari işletmenin faaliyeti sonucu değer kazanmış ise işletmenin devri ile birlikte ticaret unvanının da devri gereklidir. Bkz. ARKAN, Ticari İşletme, s. 265, dpn. 2.

⁴⁸ Taahhüt edilen aynı sermayenin marka olması halinde, marka hangi mal ya da hizmet için tescil edilmişse, o mal veya hizmet için sermaye taahhüdüne konu olacaktır.

⁴⁹ Telif hakları hukukunda temel prensip eser sahibinin eser üzerindeki manevi haklarını devredemeyeceğidir. Kural bu olmakla birlikte istisnai olarak manevi haklar, mali haklardan yararlanabilmek için gerekli olduğu ölçüde devredilebilirler. Bkz. Mustafa TÜYSÜZ, Fikri Haklar Üzerindeki Sözleşmeler, Yetkin Yayınları, Ankara, 2007, s. 69.; TEKİNALP, Fikri Mülkiyet, s. 153.

⁵⁰ Belirtmek gerekir ki, eser sahibinin mali ve manevi haklarına zarar getirmemek koşuluyla mali nitelikteki bağlantılı haklarında anonim şirketlere sermaye olarak getirilmesi mümkündür (FSEK m. 1/B, j/m. 80/1).

⁵¹ Ancak bazı durumlarda bir mali hakkın devredilmesi halinde işin niteliği gereği diğer mali haklarında devredilmiş sayılması gerekmektedir. Örneğin, çoğaltma hakkının tek başına devri yayma hakkı olmaksızın herhangi bir değer ifade etmeyeceğinden çoğaltma hakkı ile birlikte yayma hakkının da devredildiği kabul edilmektedir. Bkz. TEKİNALP, Fikri Mülkiyet, s. 214 vd.

⁵² FSEK m. 18 uyarınca, mali hakları kullanma yetkisi münhasıran eser sahibine aittir. Ancak, eser sahibi bir eseri, memur, hizmetli ve işçi olarak işini görürken meydana getirmiş ise, işve-

rica sermaye olarak taahhüt konusu olacak fikri mülkiyet hakkının mevcut olması gerekecektir. FSEK m. 48/3 uyarınca, henüz meydana getirilmemiş ya da tamamlanmamış eserler üzerinde tasarruf işlemi batıl olduğundan bu nitelikteki eserler de anonim şirketlere sermaye olarak getirilemeyecektir. Bu nedenle de, hak konusu haline gelmemiş bir fikri mülkiyet hakkının devri mümkün olmayacağından sermaye olarak taahhüt edilmesi de mümkün değildir⁵³. Belirtmek gerekir ki, FSEK'e göre devredilebilme özelliğine sahip anılan mali hakların anonim şirketlere sermaye olarak getirilebilmesi için diğer fikri mülkiyet haklarında da olduğu gibi maddi edim ve nakden değerlendirilebilme özelliğine de sahip olması zorunludur.

2- Nakden Değerlendirilebilme Özelliği

Anonim şirketlerde temel amaç, kar elde etmek ve bunu ortaklarına paylaşmak olduğu içindir ki, para ile ölçülebilir değerlerin sermaye olarak getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca anonim şirketlere sermaye olarak getirilecek her türlü değer parasal olarak ifade edilmesi gerekir. Zira anonim şirketler sabit ve muayyen sermayeli şirketlerdir. Bu durum yeni TTK m. 329'da "anonim şirket sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan" şeklinde ifade edilmektedir⁵⁴. Bundan başka esas sözleşmenin zorunlu içeriğini düzenleyen m. 339/2-e bendinde de bu durum açıkça düzenlenmiştir. Anılan hüküm uyarınca, esas sözleşmeye "paradan başka sermaye olarak konan haklar ve ayınlar; bunların değerleri; bunlara karşılık verilecek payların miktarı," yazılır. Görüldüğü üzere, nakden değerlendirilemeyen ya da nakden değerlendirilmesinde güçlükler olan bir değer anonim şirketlere sermaye olarak taahhüt edilemez.

İlgili hükümler birlikte değerlendirildiğinde anonim şirkete aynı sermaye olarak taahhüt edilecek fikri mülkiyet haklarının da parasal değere sahip olması gerekecektir. Diğer aynı sermaye türlerinde olduğu gibi nakden değerlendirilemeyen yani parasal değer içermeyen fikri mülkiyet hakları anonim şirkete aynı sermaye olarak getirilemez. Bu nedenle para ile ölçülemeyen ya da parasal değeri olmayan bir fikri mülkiyet hakkının anonim şirkete sermaye olarak getirilmesi mümkün değildir. Örneğin anı, hatıra, mektup vb. eserler parasal değer içermediklerinden şirkete sermaye olarak konulması mümkün değildir⁵⁵. Ayrıca bu nitelikte olmamakla birlikte parasal olarak değerlendirilmesinde güçlükler bulunan fikri mülkiyet haklarının da sermaye olarak taahhüt edilmemesi gerekecektir⁵⁶.

3- Maddi Edim Özelliği

Anonim şirketlere getirilecek aynı sermayenin maddi edim niteliğinde olması gerekmektedir. Şahsi ve/veya olumsuz edim aynı sermaye olarak getirilemez⁵⁷. Bu bağlamda, konusu bir şey yapma ya da yapmama olan edimler, maddi edim niteliğinde değildirler. Bu durum TTK m. 342/1'de düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre, yapma edim özelliği taşıyan, hizmet edimi, şahsi emek ve ticari itibar anonim şirketlere

ren ile aralarındaki sözleşmeden ya da işin mahiyetinden aksi anlaşılmadıkça; meydana gelen eser üzerindeki mali haklar çalıştırana aittir. Bu halde, ortaya çıkan eser üzerindeki mali haklar çalıştıran gerçek ya da tüzel kişiye ait olacağından meydana gelen eser üzerindeki mali hak şirkete sermaye olarak bu kişilerce taahhüt edilebilir.

⁵³ UTKU, s. 88.

⁵⁴ Benzer düzenleme 6762 sayılı mülga TTK m. 269'da yer almaktadır.

⁵⁵ **TEKİNALP**, Fikri Mülkiyet, s. 106.

⁵⁶ Anılan hükmün gerekçesinde de açıkça ifade edildiği üzere, fikri mülkiyet haklarının bazıları, özellikle bağlantılı haklar, sermaye olarak konulmaya müsait olamayabilir ya da bazı fikri mülkiyet hakların değerlendirilmelerinde sorun olabilir.

⁵⁷ Detaylı bilgi için bkz. bu çalışma II, A, 3.

sermaye olarak getirilemeyecektir. Bu düzenleme ile aynı sermayenin maddi edim özelliği dolaylı olarak ifade edilmiştir. Bu noktada know-how'ın durumunun ayrıca değerlendirilmesi gerekecektir. Uygulama da bazen know-how'ı devretme yükümlülüğü, gerekli bilgi ve belgelerin verilmesi yerine teknik yardım ve hizmet verilmesi şeklinde de olabilmektedir. Bu halde, işgörme edimi niteliğindeki know-how, aynı sermaye olarak taahhüt edilemeyecektir⁵⁸.

4- Aynı Sermaye Olarak Taahhüt Edilen Fikri Mülkiyet Hakkı Üzerinde Sınırlı Aynı Hak, Haciz ve Tedbir Bulunmaması Zorunluluğu

a) Genel Olarak

Mülkiyet hakkı sahibine, bir eşya üzerinde kullanma, yararlanma ve tasarruf yetkilerinin tamamının kullanılmasını sınırsız olarak sağlar. Aynı sermaye olarak taahhüt edilen maddi ya da gayri maddi malvarlığı unsurları üzerinde mülkiyet hakkının kullanımını engelleyen ya da zorlaştıran herhangi bir sınırlandırmanın bulunması halinde anonim şirket o sermaye üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecektir. Anonim şirketlerde hakim olan sınırlı sorumluluk ilkesi gereği şirket sermayesinin korunması şahıs şirketlerinden çok daha önemlidir. Bu nedenle kanun koyucu, anonim şirketlere özgü m. 342 hükmünü düzenlemiştir. Anılan hüküm, 6102 sayılı yeni TTK ile anonim şirketler için getirilen yeni bir hükümdür. Söz konusu hüküm uyarınca, "*üzerinde sınırlı aynı hak, haciz, ve tedbir bulunmayan, ...*" malvarlığı unsurları anonim şirkete sermaye olarak getirilebilir. Buna göre, anonim şirketlere sermaye olarak taahhüt edilen aynı değerlerin üzerinde ilgili sicil kayıtlarında herhangi bir sınırlayıcı unsurun bulunmaması gerekmektedir. Sermayenin korunması ilkesine hizmet eden bu hüküm ile elde edilmek istenen amaç anonim şirketlerde güçlü sermaye yapısını sağlamaktır. Bunun sonucunda sermaye olarak getirilen bu değerler üzerinde şirket serbestçe tasarruf edebilecektir.

İlgili hüküm üç başlık altında sınırlandırma getirmiştir. Bunlar sınırlı aynı hak, haciz ve tedbirdir⁵⁹. Buna göre, üzerinde sınırlı aynı bir hak, haciz ya da tedbir bulunan maddi mal ya da gayri maddi mal anonim şirketlere sermaye olarak taahhüt edilemez. Bu düzenleme ile yeni TTK, her türlü aynı hakla sınırlandırmayı, anonim şirkete sermaye olarak getirilmesine engel bir durum olarak kabul etmektedir. Kanun koyucunun bu anlayışı öğretilde eleştirilmiştir⁶⁰. Örneğin, üzerinde geçit hakkı bulunan bir taşınmazın sermaye olarak getirilememesi ilgili hükmün amacına doğrudan aykırılık teşkil etmeyecektir⁶¹. Keza üzerinde haciz, tedbir, rehin ya da ipotek bulunan bir aynı sermayenin, kendi değerinin anılan sınırlı aynı hak değerlerinden çok daha fazla olması mümkündür⁶². Bundan başka üzerinde intifa hakkı bulunan bir malvarlığının şirkete

⁵⁸ ARICI, s. 20-21.

⁵⁹ "İsviçre Borçlar Kanununun anonim şirketlere ilişkin hükümlerini değiştirmek üzere hazırlanmış olan Tasarıda aynı sermaye olarak şirkete konulabilecek değerler için m. 634 hükmünde 4 ayrı koşul yer almaktadır. Bunlar, 1- aktifleştirilebilme, 2- devredilebilme, 3- şirketin serbestçe tasarruf edebilmesi, 4- Nakde çevrilebilme olarak belirlenmiştir." ÇAĞLAR, s. 37, dnp. 3'den nakden alınmıştır.

⁶⁰ ARKAN, TTK Tasarısı, s. 52; ayrıca, bir aynı sermaye üzerinde haciz ve tedbir olabilir ancak sermayenin kendi değeri haciz ve tedbir tutarından çok daha fazla olabilir. bu halde bu sınırlanan yapılması yerinde olmayacaktır. Bkz. Nevzat KOÇ, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I-I-III, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, Mart 2008, s. 335.; Abuzer KENDİGELEN, Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler (Yeni TTK), XII Levha Yayınları, İstanbul, Ekim 2011, s. 197.

⁶¹ ARKAN, TTK Tasarısı, s. 52.

⁶² KOÇ, s. 335.

sermaye olarak getirilmesi sermayenin korunması ilkesine aykırılık teşkil etse dahi intifa hakkının kısa süreli tesis edilmiş olması bu aykırılığı ortadan kaldıracaktır. Anılan bu hallerde m. 342'nin uygulanmasının yerinde olmayacağı kanaatindeyiz. Esasen bu hallerde sorun, taahhüt edilen aynı sermayeye biçilecek değer ile doğrudan ilgilidir. Aynı sermaye üzerinde ipotek, rehin, hapis, haciz ve intifa hakkı gibi sınırlandırılmaların bulunması bunların sermaye olarak taahhüt edilmesine engel değildir. Önemli olan, ayınlara bilirkişi incelemesi değerlerinin tespitinde anılan külfetlerin tespiti ve bu külfetler çıktıktan sonra net sermaye değerinin açıklanmasıdır⁶³. Oysa m. 342'nin ifadesi bu değerlemenin yapılmasına izin vermemektedir. Kanun koyucu, aynı sermaye olarak getirilecek malvarlığı unsurları üzerinde sınırlı aynı bir hak, haciz, tedbir vb. külfetlerin bulunmamasını zorunlu tutmuştur. Aksi halde m. 342'ye göre o varlık sermaye olarak kabul edilemez⁶⁴. Sermayenin korunması ilkesine hizmet eden bu hükmün dar bir şekilde yorumlanmasının uygulamada anonim şirketlere aynı sermaye konulmasını zorlaştıracığı hatta imkansızlaştıracığını söylemek mümkündür⁶⁵. Bu nedendir ki, üzerinde sınırlı bir aynı hak bulunan bir malvarlığının şirkete sermaye olarak konulup konulamayacağı konusunda, "sınırlı aynı hak" kavramına açıklık getiren bir düzenlemenin olması gereken olduğu kanaatindeyiz.

b) Fikri Mülkiyet Hakkı Üzerinde Sınırlı Aynı Hak, Haciz ve Tedbir Bulunmaması

Fikri mülkiyet hakları, ekonomik değere sahip olan gayri maddi nitelikte haklardır ve rehin, haciz, lisans vb. değişik hukuki işlemlere konu olabilmektedir. Yeni TTK m. 127/1-b ve m. 342 uyarınca, anonim şirketlere aynı sermaye olarak taahhüt edilen fikri mülkiyet hakları üzerinde de diğer aynı sermaye türlerinde olduğu gibi rehin, haciz, intifa, tedbir vb. sınırlandırmaların bulunmaması zorunludur. Bu nedenle üzerinde adı geçen külfetlerin bulunduğu fikri mülkiyet haklarının aynı sermaye olarak taahhüdü m. 342'ye aykırılık teşkil edecektir. Konuya ilişkin olarak yukarıda ifade ettiğimiz eleştiriler taahhüt edilen aynı sermayenin fikri mülkiyet hakları olması halinde de geçerlidir.

Ülkemiz hukukunda sınırlı aynı haklar, sınırlı sayıda ve içeriktedir. Bir diğer ifadeyle, sınırlı aynı haklar "numerus clausus" yani sınırlı sayı ilkesine tabi haklardır⁶⁶. Bu bağlamda kanunda sınırlı sayıda olan bu haklar fikri mülkiyet hakları üzerinde tesis edilmiş ise bu fikri mülkiyet hakkı, diğer aynı sermaye türlerinde olduğu gibi, anonim şirkete sermaye olarak taahhüt edilemeyecektir. Ancak, taahhüt edilen sermayenin konusu fikri mülkiyet hakları ise, taşınır ya da taşınmaz bir malvarlığı üzerinde tesis edilen bu sınırlı aynı hakların yanında fikri mülkiyet hakları üzerinde lisans sözleşmeleri tesis edilmektedir. Bir diğer ifadeyle, bir fikri ürün üzerindeki mülkiyet hakkının sınırlandırılması söz konusu olduğunda uygulamada sıklıkla lisans sözleşmeleri ile karşılaşılmaktadır. Bu nedenle, lisans sözleşmelerinin durumu m. 342 açısından ayrıca değerlendirilmelidir.

⁶³ Bkz. **Hayri DOMANIÇ**, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi-II, Temel Yayınları, İstanbul, 1988, s. 197-198.

⁶⁴ **Ünal TEKİNALP**, Tek Kişilik Ortaklık I, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011, s. 96.

⁶⁵ **KENDİGELEN**, s. 198.

⁶⁶ Kural olarak maddi eşya üzerinde tesis edilebilen, kanunda belirtilen tipte ve sınırlı sayıda olabilen, sahibine doğrudan hakimiyet sağlayan ve herkese karşı ileri sürülebilen haklardır. Bkz. Kemal **OGUZMAN**, Özer **SELİÇİ**, Saibe **OKTAY-ÖZDEMİR**, Eşya Hukuku, Filiz Kitabevi, 12. bası, İstanbul, 2009, s. 23-24.

c) Üzerinde Lisans Sözleşmesi Bulunan Fikri Mülkiyet Haklarının Durumu

aa) Genel Olarak

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi uygulamada fikri mülkiyet haklarının lisans sözleşmesine konu olması oldukça yaygındır. Bu çerçevede üzerinde lisans sözleşmesi bulunan fikri mülkiyet haklarının durumu, TTK'nın 342. maddesi karşısında ayrı bir önem arz edecektir. Sermaye olarak taahhüt edilen fikri mülkiyet hakkı üzerinde m. 342'de anılan sınırlandırmalar dışında lisans sözleşmesi var ise durum ne olacaktır? Lisans sözleşmesi, sözleşme konusu gayri maddi mal üzerinde, sahibine, kullanma hakkı sağlayan özel hukuk sözleşmeleridir⁶⁷. "Lisans" sözcüğünün Türkçe'deki karşılığı "ruhsat"tır. Ülkemiz fikri mülkiyet hukukunda, "ruhsat" terimi fikir ve sanat eserleri söz konusu olduğunda kullanılır iken marka, patent, faydalı model, endüstriyel tasarım başta olmak üzere sınai mülkiyet hukukunda "lisans" terimi kullanılmaktadır⁶⁸. Lisans sözleşmesinde lisans alan, bedel karşılığında lisansa konu fikri ürün üzerinde kullanma hakkına sahip olur. Lisans sözleşmesi ile, lisans alanın sahip olduğu hakların tamamına bir bütün olarak "lisans hakkı" adı verilir. Belirtmek gerekir ki, lisans sözleşmesinden doğan kullanma hakkı, anonim şirketlere sermaye olarak taahhüt edilebilir. Zira, bir fikri mülkiyet hakkının tamamen devri yerine sadece söz konusu hakkın içeriğindeki bazı yetkilerin bağımsızlaştırılarak ayrı bir hak olarak taahhütü mümkündür⁶⁹. Yeter ki, lisans hakkı üzerinde haciz, rehin vb. sınırlandırmalar bulunmasın ya da lisans sözleşmesi, lisans hakkının devrini yasaklayan hükümler içermesin⁷⁰.

Bu bölümde değerlendirilecek olan durum bir fikri mülkiyet hakkı üzerinde tesis edilen lisans sözleşmesinden doğan kullanma hakkının sermaye olarak taahhüdü değil üzerinde lisans sözleşmesi bulunan fikri mülkiyet hakkının anonim şirkete sermaye olarak taahhüdünün m. 342 karşısındaki durumudur. Bu çerçevede fikri mülkiyet hukukunda çok yaygın olarak kullanılan lisans sözleşmelerinden doğan hakkın niteliğini m. 342 ışığında sınırlı aynı hak olarak kabul edebilir miyiz? Hükümün gerekçesine baktığımızda konuya ilişkin bir açıklık bulunmamaktadır. Lisans sözleşmesinden doğan hakkı aynı nitelikte hak olarak kabul edersek bu hem basit lisans sözleşmeleri için hem de tam lisans sözleşmeleri için de geçerli olacak mıdır? Eğer her iki tür lisans sözleşmelerinden doğan kullanma hakkını sınırlı aynı hak olarak kabul edersek üzerinde lisans sözleşmesi bulunan fikri mülkiyet haklarının m. 342 ışığında anonim şirkete sermaye olarak getirilmesi mümkün değildir. Bu noktada fikri mülkiyet hakkının telif

⁶⁷ Lisans sözleşmeleri her ne kadar fikri mülkiyet hakkı sahibinin iradesine dayanan bir özel hukuk sözleşmesi ise de, fikri mülkiyet hukuk sisteminde, bazı hallerde hak sahibinin iradesi dışında da lisans sözleşmesi yapılması mümkündür. Bu tür lisans sözleşmeleri irade dışı lisans ya da zorunlu lisans olarak adlandırılmaktadır. Bu tür lisans sözleşmeleri bu çalışmanın konusu değildir. Detaylı bilgi için bkz. **ATEŞ**, Fikir ve Sanat Eserleri, s. 337 vd.

⁶⁸ Lisans sözleşmesi adı geçen fikri ürünler üzerinde söz konusu olabileceği gibi know-how gibi fikri mülkiyet korumasına sahip olmayan ürünler üzerinde de söz konusu olabilir. **Ayşe ODMAN**, Fikri Mülkiyet Hukuku ile Rekabet Hukukunun Teknolojik Yeniliklerin Teşvikindeki Rolü, Seçkin Yayınları, Ankara, 2002, s. 43-44.; **TEKİNALP**, Fikri Mülkiyet, s. 219.

⁶⁹ Her ne kadar TTK m. 127/1-d bendindeki düzenleme taşınır ve taşınmaz mallar içinse de anılan hüküm sınırlayıcı değil açıklayıcı niteliktedir. Nitekim, aynı hükmün j bendinde de devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilin her türlü değerlerin sermaye olarak taahhüdünün mümkün olacağı ifade edilmiştir.

⁷⁰ Tam lisans sözleşmesinden doğan kullanma hakkı, devredilemez nitelikte olduğundan anonim şirketlere sermaye olarak taahhüt edilemeyecektir. Bir diğer deyişle, tam lisans sözleşmesi ile elde edilen kullanma hakkı lisans alana münhasırdır ve başkasına lisans verilmesine engeldir.

hakkı ya da sınai hak olması herhangi bir farklılık yaratmayacaktır⁷¹. Eğer aksi durumu kabul edersek yani lisans sözleşmesinden doğan hakkı, sözleşmeden doğan şahsi nitelikte bir hak olarak kabul edersek bu halde üzerinde lisans sözleşmesi bulunan fikri mülkiyet hakları aynı sermaye olarak taahhüt edilebilecektir. Bu yüzden öncelikle lisans sözleşmesinden doğan hakkın hukuki niteliği değerlendirilecektir.

bb) Lisans Sözleşmesinden Doğan Hakkın Hukuki Niteliği

Fikri mülkiyet hakkının devri ile lisansı birbirinden tamamen farklı kavramlardır. Lisans sözleşmesinde gayri maddi mal üzerindeki mülkiyet hakkı, hak sahibinde kalmaya devam etmekte lisans hakkı sahibi ise, sözleşme konusu gayri maddi malı kullanma yetkisine sahip olmaktadır. Bir başka deyişle, lisans sözleşmesinin konusu kullanma hakkıdır ve lisans sahibi gayri maddi mal üzerinde sadece kullanma hakkını içeren bir hakka sahiptir. İşte bir gayri maddi mal üzerinde lisans sahibinin lisans sözleşmesinden elde ettiği bu kullanma hakkı aynı nitelikte bir hak mıdır yoksa şahsi nitelikte bir hak mıdır? Lisans sözleşmesinin hukuki niteliği konusunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmektedir⁷². Lisans sözleşmesinin türü de bu farklılıkta rol oynamaktadır. Lisans sözleşmesinin çeşitli türleri bulunmakla birlikte lisans sözleşmesine konu hakkın hukuki niteliğini etkileyen türleri basit lisans sözleşmesi ile tam lisans sözleşmeleridir. Bu nedenle bu çalışmada sadece basit lisans ile tam lisans sözleşme türleri ele alınacaktır.

Basit lisans sözleşmeleri: Basit lisans sözleşmesinin konusu ister telif hakkı olsun isterse de sınai haklardan birisi olsun bu tür lisansla, fikri mülkiyet hakkı sahibi (lisans veren), lisans sözleşmesi ile lisans alanın gayri maddi malı kullanmasına izin verir iken aynı zamanda sözleşmeye konu gayri maddi malı bizzat kendisi kullanabileceği gibi üçüncü kişilere de başka lisans sözleşmesi yapabilmektedir. Bir diğer deyişle, basit lisans sözleşmesi ile lisans veren lisans konusu malı kendisi kullanabileceği gibi birden fazla kişi ile lisans sözleşmesi yapabilecektir. Genel olarak, bir lisans sözleşmesinde, aksine bir düzenleme yapılmamışsa ve lisansın tam lisans olduğu sözleşmeden anlaşılamiyorsa kural olarak basit lisans sözleşmesi olduğu kabul edilir.

Tam lisans sözleşmeleri: Basit lisans sözleşmelerinde olduğu gibi tam lisans sözleşmelerinin konusu da hem telif hakkına hem de sınai haklara konu olan bir gayri maddi mal olabilir. Ancak basit lisans sözleşmelerinden farklı olarak bu tür lisans sözleşmelerinde lisans veren, lisans sözleşmesine konu gayri maddi malın kullanım hakkını sadece lisans alana tanımaktadır. Yani lisans veren, bu malı bizzat kullanamayacağı gibi üçüncü kişilerle de başka lisans sözleşmeleri yapamaz. Kısaca, tam

⁷¹ Örneğin, FSEK m. 48/2'ye göre, eser üzerindeki mali hakların kullanma yetkisi lisans sözleşmesi ile başkasına devredilebilecektir. Bu halde üzerinde lisans sözleşmesi bulunan bir telif hakkına ait bir mali hak anonim şirketlere sermaye olarak getirilemeyecektir. Lisans sözleşmesinin tam ya da basit lisans sözleşmesi şeklinde olması sonucu değiştirmeyecektir. Bu durum bağlantılı hak sahipleri için de geçerli olacaktır. Keza, FSEK m. 1/B, j ve m. 80/1 uyarınca, eser sahibinin maddi ve manevi haklarına zarar getirmemek şartıyla bağlantılı haklar üzerinde hak sahibi olan kişide bağlantılı hakların mali nitelikte olanları anonim şirkete sermaye olarak getirebilir.

⁷² Detaylı bilgi için bkz. **TEKİNALP**, Fikri Mülkiyet, s. 219 vd.; **Şirin AYDINCIK**, Fikri Haklara İlişkin Lisans Sözleşmeleri, Arıkan Yayınları, İstanbul, 2006, s. 70 vd.; **Burak ONGAN**, Sınai Haklara İlişkin Lisans Sözleşmelerinde Tarafların Hukuki Durumu, Seçkin Yayınları, Ankara, 2007, s. 39 vd.; **Saadet Hande ÖZSOY**, Türk Hukukunda Patent Lisansı Sözleşmesi, Turhan Kitabevi, Ankara, 2011, s. 76 vd.

lisans sözleşmeleri, sözleşme konusu gayri maddi mal kullanma hakkının sadece bir kişiye verilmesi halinde söz konusu olan lisanstır.

Özellikle tam lisans sözleşmelerinde lisansa konu kullanma hakkının bu kadar geniş olması, lisans veren lisans alan karşısında adeta sınırlı bir aynı hak olan intifa hakkı sahibi karşısında çıplak mülkiyet sahibinin durumuna getirmektedir. İşte tam lisans sözleşmesinin bu niteliği, basit lisans sözleşmesinden doğan hakkın şahsi nitelikte tam lisans sözleşmesinden doğan hakkın ise aynı nitelikte olduğu görüşünü doğurmuştur. Hemen belirtelim ki, bu konu tartışmalı bir konudur ve öğretilerde fikir birliği bulunmamaktadır. Bazı yazarlar, lisans hakkının lisans alana aynı hak verdiğini ileri sürerler. Lisans hakkının aynı nitelikte olduğunu ileri süren yazarların dayandığı temel nokta; ister basit ister tam lisans sözleşmesi olsun, lisans sözleşmesi yolu ile lisans vermenin bir tasarruf işlemi olmasıdır⁷³. Aksi görüşte olan yazarlara göre ise, lisans sözleşmesi borçlandırıcı bir işlem olduğundan lisans sözleşmesi lisans alana sadece şahsi hak tanır. Lisans sözleşmesinin tam ya da basit lisans sözleşmesi olmasının bir etkisi bulunmamaktadır. Bu görüşteki yazarlara göre, aynı haklar sadece eşyalar üzerinde tesis edilirler ve sınırlı sayıdadırlar⁷⁴. Bu nedenle aynı hakkın söz konusu olabilmesi için ya bir eşya bulunmalı ya da kanunda açıkça bir düzenleme bulunmalıdır. Konuya ilişkin diğer bir görüş ise, lisans hakkının niteliğini belirlemede lisans sözleşmesinin türünü dikkate alan görüştür. Bu görüşe neden olan tam lisans sözleşmesinin yukarıda belirttiğimiz özelliğidir. Tam lisans sözleşmeleri, basit lisans sözleşmelerine göre büyük ölçüde mülkiyet hakkının içini boşaltır niteliktedir. Bu nedenle basit lisans sözleşmesinden doğan hakkın şahsi nitelikte olduğu kabul edilir iken tam lisans sözleşmesinden doğan hakkın aynı nitelikte olduğu kabul edilir.

Görüldüğü üzere, lisans sözleşmelerinin hukuki niteliği konusunda öğretilerde bir görüş birliği bulunmamaktadır. Daha öncede ifade ettiğimiz gibi bu durum TTK m. 342 uygulaması gündeme geldiğinde sorun olacağını düşünmekteyiz. Bu nedenle anılan hükümde ifade edilen sınırlı aynı hak kavramına açıklık getirilmelidir. Lisans sözleşmesinden doğan hakkın niteliğine ilişkin teorik tartışmalar bir yana m. 342 uygulaması söz konusu olduğunda önemli olanın anılan hükmün amacı olduğu kanaatindeyiz. Sermaye olarak taahhüt edilen fikri mülkiyet hakkının üzerinde hangi tür lisans sözleşmesi bulunursa bulunsun anonim şirketin taahhüt edilen bu sermaye üzerinde tasarruf yetkisinin kısıtlandığı bir gerçektir. Bu da sermayenin korunması ilkesini hedefleyen söz konusu düzenlemenin ruhuna aykırıdır. Bu aykırılığın aşılacağı tek nokta da taahhüt aşamasında bilirkişi değerlemesi olduğu kanaatindeyiz. Gerçekten tam lisans sözleşmesine konu gayri maddi malın çıplak mülkiyetinin değeri lisans sözleşmesinin değerinden çok daha fazla olabilir. Bu halde fikri mülkiyet hakkının bilirkişilerce tespit edilen çıplak değeri sermaye olarak taahhüt edilebilmelidir. Ancak bu halde dahi taahhüt edilen fikri mülkiyet hakkının türü, lisans sözleşmesinin süresi vb. durumlar değerlendirilmede önemli olacaktır. Bazı hallerde de bu durumun tam tersi olabilir. Yani fikri mülkiyet hakkının kullanma hakkı çıplak mülkiyet hakkından daha değerli olması halinde olduğu gibi, mülkiyet hakkının içinin boşaltılması gündeme gelecektir. Özellikle süre-

⁷³ Detaylı bilgi için bkz. **Ali Necip ORTAN**, Patent Lisans Sözleşmesi, Ankara, 1979, s. 40 vd.; **Şafak EREL**, Türk Fikir ve Sanat Hukuku, Dayınlarlı Yayınları, Ankara, 1988, s. 216 vd. Erel'e göre, her iki tür lisans sözleşmelerinden elde edilen hak, sınırlı aynı hak benzeri bir hak olarak iktisap edilir.

⁷⁴ **Nuşin AYİTER**, Hukukta Fikir ve Sanat Ürünleri, Sevinç Matbaası, Ankara 1981, s. 213 vd.; **AYDINCIK**, s. 233.; Bazı yazarlara göre de sınırlı aynı haklar sadece maddi eşyalar üzerinde tesis edilebilir. Oysa fikri mülkiyet haklarının konusu gayri maddi mallardır. Bu nedenle de lisans konusu hakkın bir aynı hak olarak kabul edilemeyeceğini ileri süren görüşler vardır. Detaylı bilgi için bkz. **ÖZDEMİR**, s. 576.

siz ya da uzun süreli olarak tesis edilmiş bir lisans sözleşmesi karşısında lisans alan yararına bir durum olduğu aşıkardır ki, bu durum da büyük ölçüde sermayenin korunması ilkesine aykırılık teşkil edecektir.

V- FİKRİ MÜLKİYET HAKLARININ AYNİ SERMAYE OLARAK TA-AHHÜT EDİLMESİ

A-Genel Olarak

Mülkiyete konu olan nakden değerlendirilebilen ve devredilebilen tüm maddi ve gayri maddi mallar anonim şirkete sermaye olarak getirilebilir. Bir fikri mülkiyet hakkının anonim şirkete sermaye olarak konulması, bu haklara ilişkin mülkiyet hakkının anonim şirkete devredilmesi ile mümkündür. TTK m. 131/2’de bu durum açıkça dile getirilmiştir. Bu hüküm uyarınca, esas sözleşmede aksine bir düzenleme yoksa, sermaye olarak konan ayınların mülkiyeti şirkete ait ve haklar da şirkete devredilmiş sayılır.

Ayni sermaye koyma borcunun ifası, taahhüt ve tasarruf işlemlerinden oluşur. Sermaye borcu olarak fikri mülkiyet haklarının devir ve temlik önce şirkete taahhüt edilir ve sonra da devir ve temlik işlemleri gerçekleştirilerek, borç ifa edilir⁷⁵. Bir başka deyişle, sermayenin taahhüdü ile tasarrufu birbirinden ayrı olarak farklı zamanlarda gerçekleştirilebilen iki ayrı işlemdir. 6762 sayılı mülga TTK’da konuya ilişkin özel bir hüküm bulunmadığından anonim şirketlerin kuruluşunda taahhüt edilen ayni sermaye, şirket henüz tüzel kişilik kazanmadan önce bir başkasına devredilebileceği gibi üzerinde sınırlı bir ayni hakkında tesis edilmesi mümkün idi. Sermayenin korunması ilkesini benimseyen yeni TTK, bu durumun yaratacağı tehlikeleri göz önünde bulundurarak anonim şirketlere konulan ayni sermayenin korunmasını sağlamak amacıyla yeni hükümler getirmiştir. İşte 6102 sayılı yeni TTK’ya göre anonim şirketlere ayni sermaye taahhüdünde bulunabilmek için m. 128/2 hükmünün yerine getirilmesi gereklidir. Anılan hüküm uyarınca, esas sözleşmede bilirkişi tarafından belirlenen değerleriyle yer alan fikri mülkiyet hakları, varsa özel sicillerine kaydedildikleri takdirde ayni sermaye olarak kabul olunacaklardır. Aksi halde, sicil müdürü şirketin tescilini gerçekleştirme-yecektir. Yani kanun koyucu sicilde yer alacak şerh sayesinde, ayni sermaye üzerinde malikin tasarruf yetkisinin kısıtlandığını alenileştirerek dolaylı olarak şirket sermaye-sini korumayı hedeflemiştir⁷⁶.

B- Anonim Şirket Esas Sözleşmesinde Düzenlenmiş Olması

Pay sahibinin, sermaye taahhüdünden doğan borcu anonim şirket tüzel kişiliğine karşıdır. Bu durum TTK m. 128/1’de “*Her ortak, usulüne göre düzenlenmiş ve imza edilmiş şirket sözleşmesiyle koymayı taahhüt ettiği sermayeden dolayı şirkete karşı borçludur*” şeklinde açıkça dile getirilmiştir. TTK m. 329/2 uyarınca, pay sahibinin

⁷⁵ PULAŞLI, s. 62. Taahhüdün şekline ilişkin düzenleme m. 128/3’de yer almaktadır. Anılan hükme göre, “sermaye olarak taşınmaz mülkiyeti veya taşınmaz üzerinde var olan veya kurulacak olan ayni bir hakkın konulması borcunu içeren şirket sözleşmesi hükümleri, resmi şekil aranmaksızın geçerlidir”. Esasen 6102 sayılı TTK’da anonim şirketlerde taahhüdün şekline ilişkin m. 341’de özel bir hüküm bulunmakta idi. Taahhüdün onaylanması kenar başlığını taşıyan bu hüküm, “esas sermayeyi oluşturan payların tamamının, kurucular tarafından esas sözleşmede taahhüt olduğu, esas sözleşmenin altında yer alan bir noter şerhi ile onaylanır” şeklinde düzenlenmiştir. Söz konusu bu hüküm 6335 sayılı Kanun m. 43/9 ile henüz uygulamaya girmeden yürürlükten kaldırılmıştır.

⁷⁶ Bu durum ilgili hükmün gerekçesinde de açıkça ifade edilmiştir. Ayrıca şerhin ya da kaydın üçüncü kişinin iyi niyetini kaldırabileceğini, bunun da sermayenin korunması açısından önemli olduğu dile getirilmiştir.

şirkete karşı tek borcu, taahhüt ettiği sermaye payları ile sınırlıdır. Tek borç ilkesi denilen bu ilke, TTK m. 480/1'de de ifadesini bulmaktadır. Anılan hüküm uyarınca, “Kanunda öngörülen istisnalar dışında, esas sözleşmeyle pay sahibine, pay bedelini veya payın itibarı değerini aşan primi ifa dışında borç yükletilemez”. Bu nedenle sermaye borcu, şirket esas sözleşmesinde yer almalıdır. Esas sözleşmede fikri mülkiyet hakkının aynı sermaye olarak taahhüt edilmesi bir borçlandırıcı işlemidir tasarruf işlemi değildir. Bir devir (satış) sözleşmesi niteliğinde olan fikri mülkiyet taahhüdünün geçerli olabilmesi için şirket esas sözleşmesinde yer alması yeterlidir. Daha öncede belirttiğimiz gibi, anonim şirkete fikri mülkiyet haklarının aynı sermaye olarak taahhüt edilmesi halinde, biçilen değer ve bunlara karşılık verilecek payların miktarının esas sözleşmede gösterilmesi gereklidir.

Bu hususların esas sözleşmede yer alabilmesi için önceden mahkemeye başvuru olarak TTK m. 343 uyarınca bilirkişi tayini talep edilmelidir. Bilirkişi aynı sermaye olarak getirilmesi söz konusu olan fikri mülkiyet hakkının ya da haklarının değer tespiti yapar ve esas sözleşmenin ilgili hükmü buna göre düzenlenir.

C- Bilirkişiler Tarafından Değer Biçilmesi

Anonim şirketler hukukunda aynı sermayeye değer biçilmesi çok önemlidir. Zira bu şirkette pay sahibi, katılma payına göre ortaklıkta söz sahibi olmaktadır. Taahhüt edilen aynı sermayenin niteliği ne olursa olsun bunların takdir edilen gerçek değerinin nakit olarak ifade edilmesi zorunludur. İşte anonim şirketlerde sermayenin arz ettiği bu önem sebebiyle katılma payının gerçek değerinin tespiti için aynı sermayenin değer tespitinin tam ve doğru olarak yapılması hem ortakların pay oranının belirlenmesi hem de ortakların ve şirket alacaklılarının menfaatlerinin korunması açısından önemlidir⁷⁷. Bu nedenle sermaye olarak konulması taahhüt edilen aynı sermaye değerlerine, yetkili mahkeme tarafından görevlendirilen bilirkişilerce değer biçilmesi gerekmektedir. TTK m. 343 ile anonim şirketin kuruluşu sırasında getirilecek aynı sermayeye değer biçilmesi hususunda mülga 6762 sayılı TTK m. 283 ve 303 hükümlerine benzer bir düzenleme getirilmektedir. Buradaki farklılık m. 128/2 ile getirilen aynı sermayeye bilirkişilerce biçilen değer esas sözleşmeye aynen yazılması zorunluluğudur. Oysa 6762 sayılı mülga TTK m. 303/2 uyarınca, bilirkişinin takdir ettiği bedel, kurucuların ana sözleşmeye yazabilecekleri değer üst sınırını oluşturmaktadır. Yani, sermaye olarak getirilen ayınlar bilirkişiler tarafından belirlenen değer altında ya da o değere eşit bir bedel ile sermaye olarak kabul edilebilmekte idi.

TTK m. 13/1 uyarınca, “sermaye olarak getirilen ayınlara, bilirkişi tarafından biçilecek değerler, ilgililerce karine olarak kabul edilmiş sayılır”. Değerleme yapılacak ayının menkul ya da gayrimenkul gibi maddi mal niteliğinde olması halinde değerlemeye esas alınacak verilerin tespiti daha kolaydır. Ancak değerlemeye esas alınacak ayın gayri maddi mal niteliğinde olan bir fikri mülkiyet hakkı ise bu halde değerlerin tespiti çok daha zor olacaktır. Bu yüzden, fikri mülkiyet haklarının değerlendirilmesi konusunda özel kuralların belirlenmesi yerinde olacaktır. Zira her fikri mülkiyet hakkının değerlendirilmesi kendi yasal düzenlemesi içinde farklı sonuçlara yol açabilecektir. Örneğin 556 sayılı KHK m. 16/5 uyarınca, devre konu olacak tescilli bir markanın ya da ayırt edilemeyecek derecede benzerinin, aynı ya da halkı yanılgıya düşürecek derecede benzer mal ya da hizmetler için başka marka tescillerinin bulunması halinde, aynı ki-

⁷⁷ ARICI, s. 5-6.; ÇAĞLAR, s. 35.

şiyeye ait bu markaların da devredilmesi şarttır. İşte tam da bu noktada bu nitelikteki bir markanın tek başına anonim şirkete sermaye olarak getirilmemesi gerekir. Bu da ancak somut olayda ortaya çıkacaktır. Aynı şekilde devri mümkün olmayan ve değerlendirilmesinde güçlük bulunan fikri mülkiyet haklarının varlığı, garanti ve ortak markalarının şirkete sermaye olarak taahhüdü vb. hallerde olduğu gibi fikri mülkiyet hakkının paraya çevrilmesinde sorunlarla karşılaşılması kaçınılmazdır. Bu nedendir ki, fikri mülkiyet haklarının anonim şirkete sermaye olarak getirilmesi söz konusu olduğunda değerlemeye yönelik esasların ayrıca düzenlenmesinin gerekeceği kanaatindeyiz.

6102 sayılı TTK m. 343 uyarınca, bilirkişiler aynı sermaye olacak fikri mülkiyet hakkının değeri üzerinde bir rapor düzenleyeceklerdir. Düzenlenen bu raporda söz konusu fikri mülkiyet hakkının değer tespitinde kullanılan yönetimin en adil ve en uygun yöntem olduğunu açıklayacaklardır. Bu yanıyla yeni TTK, mülga TTK'dan ayrılmaktadır. Yeni TTK ilk kez aynı sermayenin bilirkişilerce değerlendirilmesi sırasında bilirkişilerin ne yönde hareket edeceğine ilişkin kanuni bazı kriterler getirmiştir. Buna göre, bilirkişiler raporlarında,

- *Uyguladıkları değerlendirme yönteminin somut olay için hem en adil hem de en uygun yöntem olduğunu açıklamalıdır*⁷⁸,

- *Aynı olarak konulan her varlık karşılığında tahsis edilmesi gereken pay miktarı ile Türk Lirası karşılığı, tatmin edici gerekçelerle ve hesap verme ilkesinin icaplarına göre açıklamalıdır.*

6762 sayılı mülga TTK'da ya da Ticaret Sicili Tüzüğü'nde bilirkişi incelemesine temel oluşturacak kriterlere ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Yeni TTK m. 343'de ilk kez bu kriterler düzenlenmekle birlikte yeterli olmadığı kanaatindeyiz. Gayri maddi malların değerlemesi söz konusu olduğunda değerlendirme yapılmasında bazı güçlükler meydana gelecektir. Zira her bir fikri mülkiyet hakkının kendi mevzuat hükümleri değerlemede önemli olacaktır. Bu nedenle bilirkişilerin değerlendirme yapılacak fikri mülkiyet hakkı konusunda uzman olması gerektiği gibi kanunda sayılan kriterler dışında da gayri maddi malların değerlemesine ilişkin yazılı ilkelerin bulunmasına ihtiyaç olacağı kanaatindeyiz⁷⁹.

D. TTK m. 128/2'de Öngörülen Koşulun Gerçekleşmiş Olması

Yeni TTK m. 342 uyarınca, üzerlerinde sınırlı aynı hak, haciz ve tedbir bulunmayan, nakden değerlendirilebilen ve devredilebilen fikri mülkiyet hakları aynı sermaye olarak konulabilir. Anılan maddenin ikinci fıkrası m. 128'e atf yapmıştır. Anılan hüküm, aynı sermaye olarak konulmuş fikri mülkiyet haklarının ilgili sicillerine kaydedilmesi gerektiğini düzenler. Mülga TTK'dan farklı olarak, yeni TTK'da sicile kayıtlı

⁷⁸ Bu şart, bilirkişilerin somut olay için gerekli uzmanlığa sahip kişilerden olmalarını, ayrıntılı ve karşılaştırmalı açıklamalar yapmaları zorunluluğuna işaret etmektedir. Bkz. m. 343'ün gerekçesi.

⁷⁹ İlgili hükümde kurucular ve menfaat sahiplerine bilirkişi raporuna itiraz hakkı tanınmıştır. Aynı sermaye olarak konulacak fikri mülkiyet türleri çok çeşitli olmakla birlikte her biri ayrı bir uzmanlık alanı konusudur. Bu nedenle değerlemeye esas olan fikri mülkiyet hakkına ilişkin bilirkişi raporunda bulunması gereken unsurların neler olduğunun kurallar halinde belirlenmiş olması yerinde olacaktır. Zira, değerlemeye esas olan fikri mülkiyet hakkının türüne göre gerekli tüm bilgilerin raporda yer alması daha sonra meydana gelecek uyuşmazlıkların çözümünde önemli olacaktır.

bir fikri mülkiyet hakkının aynı sermaye olarak taahhüdünün geçerli olabilmesi ilgili sicile kayıt (şerh) ile mümkündür. Sicildeki kayıt, esas sözleşmede bilirkişi tarafından değer biçilen fikri mülkiyet hakkının anonim şirkete aynı sermaye olarak taahhüt edildiği hususunu içermelidir. Bu düzenleme ile taahhüt ettiği sermaye borcunu şirkete karşı yerine getirmekten kaçınan ortaklara karşı şirketin sermayesi korunmuş olmaktadır. Bir başka ifadeyle, geçerli bir devir işleminden söz edebilmemiz için devreden kişinin ilgili sicile giderek ayrıca devir beyanında bulunmalı ve bu beyanını da sicile şerh düşmelidir⁸⁰. Bu hüküm nedeniyle diyebiliriz ki, sicile kayıtlı fikri mülkiyet haklarının aynı sermaye olarak getirilmesi şekil şartına bağlanmıştır. İlgili sicile yapılan kayıt iyiniyeti kaldırır. TTK m. 128/4'e göre, sicile yapılan bu kayıt ile şirket, tüzel kişilik kazandığı andan itibaren taahhüt edilen aynı sermaye üzerinde malik sıfatıyla doğrudan tasarruf edebilecektir. Şirketin bunlar üzerinde doğrudan tasarruf edebilmesi için özel sicilde hak sahibi tüzel kişi anonim şirket olmalıdır. Bunun için şirketin özel sicile bildirimde bulunması gerekecektir. Söz konusu bildirim, TTK m. 128/6'ya göre, ticaret sicili müdürü tarafından, ilgili sicile resen ve hemen yapılacaktır. Ayrıca şirketin kendi iradesiyle aynı sermaye taahhüdüne ilişkin olarak TPE sicil yetkililerine tek taraflı tescil talebinde bulunma yetkisi de verilmiştir. TTK m. 128'de ifade bulan şerh sistemi sonucu, anonim şirketin, esas sözleşmede taahhüt edilen aynı sermaye unsuru üzerinde malik olması kolaylaştığı gibi aynı zamanda da güvenli kuruluş sağlanarak şirket sermayesi korunmaktadır.

Belirtmek gerekir ki, m. 128/2 hükmü tüm fikri mülkiyet haklarında uygulanamaz. Zira, sicile kayıt esasına dayanmayan bir fikir ve sanat eserinin anonim şirkete aynı sermaye olarak getirilmesi halinde bu hüküm uygulanamayacaktır. Keza, tescilsiz sınai mülkiyet haklarının aynı sermaye olarak getirilmesi halinde de bu hükmün uygulanması mümkün değildir.

VI- FİKRİ MÜLKİYET HAKLARININ AYNİ SERMAYE OLARAK TA-AHHÜDÜNÜN YERİNE GETİRİLMESİ

A-Genel Olarak

Anonim şirket esas sözleşmesinde aksine bir düzenleme yok ise kuruluş aşamasında aynı sermayenin taahhüt edilmesi yeterli, sermaye taahhütlerinin hemen yerine getirilmesine gerek yoktur. Her ortak, esas sözleşmede koymayı taahhüt ettiği sermayeden dolayı şirkete karşı borçludur. Ortağın bu borcundan kurtulabilmesi için esas sözleşmede taahhüt ettiği sermayeyi şirkete getirmesi gereklidir. Bir başka deyişle ortak aynı sermaye taahhüdüne konu olan mal ya da haklardan başka bir şeyi şirkete sermaye olarak getirmesi halinde borcundan kurtulamaz.

Sözleşme ile hak kendiliğinden devredilmez hakkın devri için ayrıca bir tasarruf işlemine gerek vardır. Tasarruf işlemlerinde hak, devreden malvarlığından çıkıp devralanın malvarlığına geçer. Belirtmek gerekir ki, sermaye taahhütlerinin yerine getirilmesinin usul ve şartları taahhüt edilen sermayenin niteliğine göre değişmektedir. Nakit dışında ticaret şirketlerine getirilecek sermayenin ya tescil edilmesi ya da teslim edilmesi gerekmektedir. Buna göre, taşınmazlar tapuya şerh edilmeleri kaydıyla, tescilli

⁸⁰ Moroğlu'na göre, anılan düzenleme sermayenin korunması açısından yerinde olmakla birlikte yeterli değildir. Şerh konulması yetkisinin taahhütte bulunan kişi dışında şirkete de verilmesi gerektiği kanaatindedir. Bkz. **MOROĞLU**, Tasarı, s. 57.

fikri mülkiyet hakları ilgili sicile tescil edilmeleri kaydıyla, taşınırlar da güvenilir bir kişiye tevdi edilmeleri şartıyla aynı sermaye olarak kabul edileceklerdir.

Sermaye şirketleri, ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanırlar. Sermaye olarak taahhüt edilen aynı değerlerin mülkiyet ya da kullanma haklarının şirkete devredilmesi gerekir. Eğer aynı sermaye taahhüdünde bulunulmuş ise esas sözleşmedeki taahhüt şirketin tesciliyle birlikte yerine getirilmelidir.

B-Sicile Kaydedilen Fikri Mülkiyet Haklarının Aynı Sermaye Olarak Taahhüdünün İfası

Anonim şirket esas sözleşmesinin sicile tescil edilmesi ile aynı sermaye olarak taahhüt edilen fikri mülkiyet hakkı kendiliğinden şirket üzerine geçmez. Zira fikri mülkiyet hakkının sermaye olarak esas sözleşmede taahhüt edilmiş, ilgili sicile şerh düşülmüş ve esas sözleşmesinin ticaret siciline usulüne uygun şekilde tescil edilmiş olması, fikri mülkiyet hakkının şirket tüzel kişiliğine intikali için yeterli değildir. Ayrıca taahhüt edilen fikri mülkiyet hakkının şirket tüzel kişiliğine devredilmesi gerekmektedir. Bu durum TTK m. 128/5'de düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre, bir taşınmazın ya da başka bir aynı hakkın sermaye olarak taahhüt edilmesi halinde şirket, tüzel kişilik kazandığı andan itibaren bunlar üzerinde tasarruf edebilmesi için tapu siciline tescil edilmelidir.

Ülkemiz hukukuna göre, sınai haklar üzerinde hak sahibi olabilmenin yolu TPE'deki ilgili sicile kayıt ile mümkündür. Bunun için yapılması gereken fikri mülkiyet hakkı sahibinin TPE'ye yazılı beyan ile başvurması ve TPE memurunca ilgili sicile gerekli tescil işleminin yapılmasıdır. İşte yeni TTK m. 128/6 uyarınca, hak sahibinin yazılı beyanı olmaksızın, fikri mülkiyet haklarına ilişkin sicillere yapılacak tescillerle ilgili bildirimler, ticaret sicili müdürü tarafından, ilgili sicile resen ve hemen yapılır. Şirketin tek taraflı talepte bulunabilme hakkı saklıdır. Böylece, şirket adına yapılacak tescil ile birlikte şirketin aynı sermayeye konu olan fikri mülkiyet üzerinde hemen malik sıfatıyla tasarrufta bulunulması sağlanmış olacaktır.

C-Sicile Kaydedilmeyen Fikri Mülkiyet Haklarının Aynı Sermaye Olarak Taahhüdünün İfası

Bu çalışmanın önceki bölümlerinde de ifade ettiğimiz gibi sınai haklar ile telif haklarının korunmasında temel bir farklılık bulunmaktadır. Sınai hakların korunması tescil esasına dayanmakta iken telif hakları alanında ise hak koruması tescil şartına bağlı değildir. Bu nitelikteki haklar, eser sahibinin, fikri ürünü meydana getirmesiyle doğrudan doğruya kazanılan tekel niteliğinde bir haktır. Kural olarak bir eser üzerinde telif hakkının kazanılabilmesi için, meydana getirilen eserin sınai haklarda olduğu gibi her hangi bir merci tarafından tescili ya da herhangi bir kurum tarafından ruhsata bağlanması da söz konusu değildir⁸¹. Ancak, bu kuralın istisnası ilk kez 4630 sayılı kanun ile FSEK m. 13'e eklenen yeni bir fıkra ile düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm uyarınca, bazı fikir ve sanat eserleri bakımından tescil zorunlu hale getirilmiştir. Bu dü-

⁸¹ Ülkemiz hukukunda fikir ve sanat eserlerinin tescili ve tevdi zorunlu bir şart değildir. Ülkemizde telif haklarının korunmasına ilişkin sistem bu olmakla birlikte bazı ülke hukuklarında eser üzerinde hak sahibi olabilmek için tescilinde içinde bulunduğu çeşitli formalitelerin yerine getirilmesi şarttır. ATEŞ, Tescil, s. 13 vd.

zenleme, sinema ve müzik eseri sahipleriyle yapımcılarını, eserlerini kayıt ve tescil ettirmekle zorunlu tutmuştur. Bu eserlerin dışında kalan diğer fikir ve sanat eserlerinin, sahiplerinin talebi üzerine kayıt ve tescil edilebileceği düzenlenmiş ise de, kayıt ve tescil zorunlu hale getirilmemiştir. Anılan hükme dayanarak kayıt ve tescil edilecek fikir ve sanat eserlerinin tesciline ilişkin usul ve esaslar, Kültür Bakanlığı'nca çıkarılan kayıt ve tescil usul ve esasları hakkında yönetmelikle düzenlenmiştir⁸². Bu eserlerin tescil işlemi sınav haklarına ilişkin tescilden farklıdır. Zira, bir sınav hak üzerinde hak sahibi olmak için o hakkın mutlaka tescil edilmesi gerekir iken buradaki tescilin amacı asla hak ihdas etmek değildir. Söz konusu tescilin öncelikli amacı mali ve manevi haklarının ihlal edilmesinin önüne geçmek olsa bile tescil aynı zamanda ispat amacı taşımaktadır. Hak ihlallerinin önüne geçmeyi amaçlayan bu tescile konu fikri mülkiyet haklarının anonim şirkete aynı sermaye olarak taahhüt edilmesi halinde söz konusu tescil TTK m. 128/6'daki uygulamaya konu olacak mıdır? Konuya ilişkin herhangi bir yasal düzenleme bulunmama ile birlikte anılan tescilin m. 128/6 uygulaması içinde ispat amaçlı kullanılmasının yerinde olacağı kanaatindeyiz.

İşte bir telif hakkının anonim şirkete sermaye olarak konulması halinde sermayenin korunması amacıyla yukarıda bahsettiğimiz sicil burada olmadığından m. 128/2 hükmü bu tür fikri mülkiyet haklarında uygulanamaz. O halde, tescile tabi olmayan fikri mülkiyet haklarında sermayenin korunması sebebiyle sonuç alınabilmesi için başvurulacak yol ihtiyati tedbir kurumudur. Bu kurum m. 128/8'de düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm uyarınca, şirket esas sözleşmesi ile aynı sermaye olarak konulması taahhüt edilen hakların korunması için, kurucular tarafından ortaklar aleyhine ihtiyati tedbir istenebilir. İhtiyati tedbirin konusu maddi bir mal olabileceği gibi gayri maddi mal da olabilir. Tedbire konu malvarlığının niteliğinin gayri maddi mal olması halinde de teminat amaçlı ihtiyati tedbir verilmesi mümkündür⁸³. Bu nitelikteki ihtiyati tedbirin konusu, aynı sermaye taahhütlerinin esas sözleşmede belirtilen şekilde yerine getirilmesinin sağlanmasıdır. Zira, taahhüt edilen aynı sermayenin yerine getirilememesi şirket için telafisi mümkün olmayan zararlara sebep olabilir. Örneğin şirketin mal ve hizmetlerinde kullanacağı bir telif hakkının ya da tescilsiz bir marka vb. diğer fikri mülkiyet hakkı konusunun sermaye olarak taahhüt edildiği durumlarda sermaye taahhüdünün aynen yerine getirilmesinin şirketin geleceği açısından çok önemli olduğu durumlarda şirketin maddi zarara uğraması söz konusu olacaktır.

Bu nedenle, sicile kayıtlı olmayan tüm fikri mülkiyet haklarında bu zararın önüne geçmek isteyenler aynı sermaye konusu fikri mülkiyet hakkı üzerine ihtiyati tedbir kararı alabilir. HMK m. 397/1'e göre ihtiyati tedbir kararının uygulanmasının talep edildiği tarihten itibaren iki hafta içerisinde esas hakkındaki davanın açılması zorunludur. İki haftalık süre içerisinde dava açılması ve buna ilişkin belgenin yetkili kişilere verilmesi halinde ihtiyati tedbir kararı kural olarak esas hakkındaki hükümle birlikte tedbirin kaldırılmasına da kara verebilir. TTK m. 128/8 uyarınca, söz konusu bu iki haftalık süre anonim şirketin tescil ve ilanından itibaren işlemeye başlar.

⁸² Kayıt ve Tescil Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, bkz. 14/11/2002 tarihli 24936 sayılı R. G.

⁸³ AYTEKİN ÇELİK, "Anonim Şirketlerde Aynı Sermaye Taahhütlerinin Yerine Getirilmesine Yönelik İhtiyati Tedbirler", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XV, Y. 2011, Sa. 3, s. 37-38.

SONUÇ

Anonim şirketlerde sermaye kavramının önceden belirlenmiş ve muayyen olması şirketle işlem yapan üçüncü kişiler bakımından güvence oluşturmaktadır. Ayrıca sermaye şirketlerine özgü sınırlı sorumluluk ilkesinin varlığı, anonim şirket sermayesinin şirketin, hizmetinde bulunması ve üzerinde serbestçe tasarruf edebilmesi sermayenin korunması ilkesinin bir gereğidir. Bu nedenle de şirkete aynı sermaye getirilmesi halinde bu sermayenin gerçek değerinin tespit edilerek şirketin mülkiyetinde olması, doğrudan ya da dolaylı olarak içinin boşaltılmaması olması gerektirir.

Yeni TTK, ticaret şirketlerine getirilecek aynı sermaye kavramının kapsamını genişletmiştir. Aynı sermayenin konusu fikri mülkiyet hakları olduğunda yeni TTK'ya göre, tescilli ya da tescilsiz her türlü fikri mülkiyet hakkı, aynı sermayeye ilişkin diğer unsurları da taşıması halinde anonim şirketlere sermaye olarak taahhüt edilebilecektir. Ancak sermayenin korunması ilkesi gereği her türlü fikri mülkiyet haklarının tamamı anonim şirketlere aynı sermaye olarak getirilemeyecektir. Anonim şirketlere aynı sermaye olarak taahhüt edilen fikri mülkiyet haklarının üzerinde sınırlı aynı hak, haciz ya da tedbir bulunmamalıdır. TTK m. 342'de yer alan bu düzenleme ile getirilen en önemli yenilik şirkete aynı sermaye olarak getirilecek malvarlığının üzerinde herhangi sınırlayıcı bir hakkın bulunmaması zorunluluğudur. Kanun koyucu bu düzenleme ile bazı malvarlığı unsurlarının anonim şirkete aynı sermaye olarak konulmasını engellemiştir. Buradan yola çıkarak diyebiliriz ki, TTK bir yandan aynı sermaye olarak taahhüt edilecek fikri mülkiyet haklarının kapsamını genişletir iken diğer yandan da daraltmıştır.

Sermayenin korunması ilkesine hizmet eden bu hükmün dar bir şekilde yorumlanması uygulamada anonim şirketlere aynı sermaye konulmasını zorlaştıracaktır. Bu nedenle, üzerinde sınırlı aynı bir hak bulunan bir malvarlığının şirkete sermaye olarak konulup konulamayacağı konusunda, "sınırlı aynı hak" kavramına açıklık getirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte fikri mülkiyet hakları üzerinde bulunan lisans sözleşmelerinin hukuki niteliği m. 342 karşısında ayrıca değerlendirilmelidir. Kanaatimizce, lisans sözleşmesinden doğan kullanma hakkını sınırlı aynı hak olarak kabul edemeyiz. Bu nedenle üzerinde lisans sözleşmesi bulunan fikri mülkiyet hakkının anonim şirkete sermaye olarak taahhüt edilmesi kanuna aykırılık teşkil etmeyecektir. Fakat, tam lisans sözleşmelerinde lisans hakkı sahibinin kullanma yetkisi, mülkiyet hakkının içini büyük ölçüde boşaltır niteliktedir. Bu durumun sermayenin korunması ilkesini benimseyen m. 342'nin amacına aykırı olacağı kanaatindeyiz. Bu aykırılığın aşılacağı nokta da taahhüt aşamasında bilirkişi değerlemesidir. Bu nedenle bilirkişi değerlendirme raporu çok önemlidir. Ancak değerlemeye esas alınacak aynı sermaye gayri maddi mal niteliğinde olan bir fikri mülkiyet hakkı ise bu halde değerlerin tespiti çok daha zor olacaktır. Bu yüzden, fikri mülkiyet haklarının değerlendirilmesi konusunda özel kuralların belirlenerek ilkeler halinde tespit edilmesi yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

- AKINTÜRK, TURGUT** : Borçlar Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul, 2011.
- ARICI, FATİH** : Alacak Hakkının Anonim Ortaklığa Sermaye Olarak Taahhüdü, Beta Yayınları, İstanbul, 2003.
- ARKAN, SABİH** : Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Konferans, Bildiriler-Tartışmalar (TTK Tasarısı), 13-14 Mayıs 2005, BATİDER Yayınları, Ankara.
- ARKAN, SABİH** : Ticari İşletme Hukuku (Ticari İşletme), BTHAE, Ankara, 2011.
- ASLAN, ADEM** : Türk ve AB Hukukunda Fikri Mülkiyet Haklarının Tükenmesi, Beta Yayınları, İstanbul, 2004.
- ATEŞ, MUSTAFA** : Fikir ve Sanat Eserleri Üzerindeki Hakların Kapsamı ve Sınırlandırılması (Fikir ve Sanat Eserleri), Seçkin Yayınları, Ankara, 2003.
- ATEŞ, MUSTAFA** : “Fikir ve Sanat Eserlerinde Tescil, Tevdi ve İşaret Koyma Gibi Formalitelerin Hukuki Mahiyeti (Tescil) ” Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, 2006, S. 3.
- AYDINCIK, ŞİRİN** : Fikri Haklara İlişkin Lisans Sözleşmeleri, Arıkan Yayınları, İstanbul, 2006.
- AYHAN, RIZA/
ÖZDAMAR, MEHMET/
ÇAĞLAR, HAYRETTİN** : 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Ticari İşletme Hukuku, Turhan Kitapevi, Ankara, 2011.
- AYİTER, NUŞİN** : Hukukta Fikir ve Sanat Ürünleri, Sevinç Matbaası, Ankara 1981.
- ÇAĞLAR, HAYRETTİN** : Anonim Şirketlerde Aynı Sermayeye Değer Bıçılması”, BATİDER, C.XXVI, Sayı 2.
- ÇELİK, AYTEKİN** : “Anonim Şirketlerde Aynı Sermaye Taahhütlerinin Yerine Getirilmesine Yönelik İhtiyati Tedbirler”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XV, Y. 2011, Sayı 3.
- DAL, SENİHA** : Türk Hukukunda İnternet Alan Adları (Domain Names) Ve Bu Alandaki Son Gelişmeler, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Yıl 2010, Cilt XXVIII, Sayı I.
- DOMANIÇ, HAYRİ** : Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi-II, Temel Yayınları, İstanbul, 1988.
- EREL, ŞAFAK** : Türk Fikir ve Sanat Hukuku, Dayınlarlı Yayınları, Ankara, 1988.
- EREN, FİKRET** : Borçlar Hukuku, Beta Yayınları, 8. Bası, İstanbul, 2003.
- İMREGÜN, OĞUZ** : Anonim Ortaklıklar, Yasa Yayıncılık, İstanbul, 1989.
- KARAHAN, SAMİ/
SULUK, CAHİT/
SARAÇ, TAHİR/
NAL, TEMEL** : Fikri Mülkiyet Hukukunun Esasları, Seçkin Yayınları, Ankara, 2012.

- KENDİGELEN, ABUZER** : Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler (Yeni TTK), XII Levha Yayınları, İstanbul, Ekim 2011.
- KILIÇOĞLU, AHMET M.** : Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, Turhan Kitabevi, Ankara, 2007.
- KIRCA, ÇİĞDEM** : “Know-how Sözleşmesinin Hukuki Niteliği”, Ali Bozer’e Armağan, Ankara, BTHAE, 1998.
- KOÇ, NEVZAT** : Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I-I-III, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, Mart 2008.
- MOROĞLU, ERDOĞAN** : Anonim Ortaklıklarda Esas Sermaye Artırımı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, Şubat 2003.
- MOROĞLU, ERDOĞAN** : Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarısı Taslağı Değerlendirme ve Öneriler (Tasarı), Türkiye Barolar Birliği, 4. Bası, Ankara 2006.
- ODMAN, AYŞE** : Fikri Mülkiyet Hukuku ile Rekabet Hukukunun Teknolojik Yeniliklerin Teşvikindeki Rolü, Seçkin Yayınları, Ankara, 2002.
- OĞUZMAN, KEMAL/ SELİÇİ, ÖZER/OKTAY-ÖZDEMİR, SAİBE** : Eşya Hukuku, Filiz Kitabevi, 12. Bası, İstanbul, 2009.
- ONGAN, BURAK** : Sınai Haklara İlişkin Lisans Sözleşmelerinde Tarafların Hukuki Durumu, Seçkin Yayınları, Ankara, 2007.
- ORTAN, ALİ NECİP ÖZDEMİR** : Patent Lisans Sözleşmesi, Ankara, 1979.
- OKTAY, SAİBE** : Fikri Nitelikteki Sınai Değerler Üzerindeki Haklar ile Bunlara İlişkin Verilen Lisansın Hukuki Niteliği, Prof. Dr. Ergun Özsunay’a Armağan, İstanbul 2004.
- ÖZEN, BURAK** : Türk Medeni Hukukunda Eşya Üzerinde İntifa Hakkı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2008.
- ÖZSOY, SAADET HANDE.** Türk Hukukunda Patent Lisansı Sözleşmesi, Turhan Kitabevi, Ankara, 2011.
- PULAŞLI, HASAN.** Şirketler Hukuku, Karahan Kitapevi, Adana, Ocak 2011.
- SULUK, CAHİT.** Yeni Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, Telif Hakları ve Korsanlıkla Mücadele, Hayat Yayınları, İstanbul 2004.
- T.C. BAŞBAKANLIK DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞI** : Fikri Haklar Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT, Ankara 2000.
- TEKİNALP, ÜNAL** : Fikri Mülkiyet Hukuku (Fikri Mülkiyet), Arıkan Yayınları, İstanbul, Aralık 2005.
- TEKİNALP, ÜNAL** : Tek Kişilik Ortaklık I, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011.
- TÜYSÜZ, MUSTAFA** : Fikri Haklar Üzerindeki Sözleşmeler, Yetkin Yayınları, Ankara, 2007.
- UTKU, DORUK** : Sınai Hakların Rehni, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009.